

STIEG LARSSON

MANNEN DIE VROUWEN HATEN

Vertaald door
Tineke Jorissen-Wedzinga

SIGNATUUR

2008

e-bookeditie, mei 2015

1

VRIJDAG 20 DECEMBER

De rechtszaak was overduidelijk voorbij en alles wat gezegd had kunnen worden, was al gezegd. Dat hij veroordeeld zou worden, daar had hij geen seconde aan getwijfeld. Het schriftelijke vonnis was vrijdagmorgen om tien uur bekendgemaakt, nu restte alleen nog een slotsamenvatting van de verslaggevers die in de gang voor het gerechtshuis stonden te wachten.

Mikael Blomkvist zag ze staan en treuzelde even. Hij wilde het vonnis dat net over hem was uitgesproken niet ter discussie stellen, maar de vragen waren onvermijdelijk en hij wist – als geen ander – dat ze gesteld en beantwoord moesten worden. Zo voelt het om een misdadiger te zijn, dacht hij. Aan de verkeerde kant van de microfoon. Hij rekte zich opgelaten uit en probeerde een glimlach tevoorschijn te toveren. De journalisten glimlachten terug en knikten hem vriendelijk, haast gegeneerd, toe.

‘Eens even kijken ... *Aftonbladet*, *Expressen*, TT, TV4 en ... waar bent u van? ... Mooi, *Dagens Industri*. Ik moet een bekende Zweed zijn geworden,’ constateerde Mikael Blomkvist.

‘Geef ons iets om te citeren, Kalle Blomkvist,’ zei de verslaggever van de ene avondkrant.

Mikael Blomkvist, zijn volledige naam luidde Carl Mikael Blomkvist, moest zichzelf zoals altijd dwingen om zijn ogen niet ten hemel te slaan wanneer hij zijn bijnaam hoorde. Ooit, twintig jaar geleden, toen hij drieëntwintig jaar oud was en net aan zijn eerste vakantiebaan als journalist begonnen was, had Mikael Blomkvist bij toeval een liga van bankrovers ontmaskerd die in twee jaar tijd vijf opmerkelijke kraken hadden gepleegd. Dat het

telkens dezelfde liga was, daarover bestond geen twijfel; hun specialiteit was kleine dorpen binnen te rijden en met militaire precisie een of twee banken per keer te beroven. Ze hadden latex maskers van Walt Disney-figuren gedragen en werden met een niet geheel onbegrijpelijke politielogica tot ‘de Donald Duck-liga’ gedoopt. De kranten bestempelden hen echter als ‘de Berenliga,’ wat iets serieuzer klonk, aangezien ze bij twee gevallen meedogenloos en schijnbaar zonder zich om het wel en wee van de mensen te bekommeren waarschuwingsschoten hadden gelost en passanten of nieuwsgierigen hadden bedreigd.

De zesde kraak was midden in de zomer bij een bank in Östergötland. Een verslaggever van de lokale radio bevond zich toevallig in de bank toen de beroving plaatsvond en reageerde volgens het boekje. Zo gauw de overvallers de bank hadden verlaten liep hij naar een telefooncel en belde hij het bericht door voor directe uitzending.

Mikael Blomkvist bracht een paar dagen met een vrouwelijke kennis door in het zomerhuisje van haar ouders in de buurt van Katrineholm. Zelfs toen de politie ernaar vroeg kon hij niet precies zeggen waarom hij het verband had gelegd, maar op het moment dat hij het nieuws hoorde moest hij denken aan een groep van vier jongens in een zomerhuisje een paar honderd meter verderop. Hij had ze een paar dagen eerder gezien toen ze buiten op het erf aan het badmintonnen waren geweest en hij hun met zijn vriendin voorbij was gewandeld op weg naar een kiosk voor een ijsje.

Alles wat hij had gezien, waren vier blonde en goed getrainde jonge jongens in korte broek en met ontbloot bovenlijf. Het waren duidelijk bodybuilders en er was iets met de badmintonnende jongemannen geweest waardoor hij een keer extra gekeken had – wellicht doordat de wedstrijd plaatsvond in de brandende zon met iets wat hij ervoer als gewelddadig gefocuste energie. Het zag er niet uit als een simpel tijdverdrijf, dat was waardoor ze Mikael waren opgevallen.

Er was geen rationele aanleiding om ze ervan te verdenken bankrovers te zijn, maar toch had hij een wandelingetje gemaakt en was hij op een heuvelkje gaan zitten vanwaar hij uitzicht had over het huisje, en waar hij kon constateren dat er op dat moment niemand aanwezig was. Het duurde ongeveer veertig minuten voor de jon-

gens terugkwamen en een Volvo op het erf parkeerden. Het stel leek haast te hebben en ze sleepten ieder een sporttas mee naar binnen, wat op zich niets anders hoefde te betekenen dan dat ze ergens waren wezen zwemmen. Maar een van hen keerde terug naar de auto en haalde daar een voorwerp uit dat hij snel afdekte met een trainingsjack, en zelfs vanaf zijn relatief afgelegen observatiepost kon Mikael constateren dat dat een oude AK4 was, een automatische karabijn, van hetzelfde soort als waarmee hijzelf onlangs een jaar getrouwd was geweest tijdens zijn militaire dienst. Hij belde daarop de politie en vertelde over zijn waarnemingen. Dat vormde de opmaat voor een drie etmalen durende, en intensief door die media bewaakte belegering van het zomerhuisje, met Mikael op de eerste rang en met een aanzienlijk verhoogd honorarium van die ene avondkrant. De politie richtte haar hoofdkwartier in in een caravan op het terrein van het zomerhuisje waar Mikael logeerde.

De val van de Berenliga gaf Mikael precies de sterrenstatus die hij als jonge journalist in de branche nodig had. De keerzijde van de medaille was dat die andere avondkrant het niet kon laten te openen met de kop KALLE BLOMKVIST HEEFT ZAAK OPGELOST. De schertsende tekst was geschreven door een oudere columniste en bevatte een dozijn verwijzingen naar Astrid Lindgrens kinderboeken over superdetective Blomkvist. Tot overmaat van ramp had de krant het geheel geïllustreerd met een korrelige foto waarop Mikael met halfopen mond en met zijn wijsvinger in de lucht een geüniformeerde politieman instructies leek te geven. In feite had hij hem de weg gewezen naar de plee achter het huisje.

Het maakte niet uit dat Mikael Blomkvist nooit van zijn leven zijn andere voornaam Carl had gebruikt en nog nooit een tekst had ondertekend met de naam Carl Blomkvist. Vanaf dat moment was hij tot zijn wanhoop bij zijn collegajournalisten bekend als 'Kalle Blomkvist,' een bijnaam die werd uitgesproken op honende, plagerige toon. Niet onvriendelijk maar ook nooit echt vriendelijk. Met alle respect voor Astrid Lindgren, hij was dol op haar boeken, maar hij haatte die bijnaam. Het kostte hem vele jaren en veel zwaardere journalistieke verdiensten voordat dat epitheton begon te verbleken, en nog steeds werd hij onaangenaam getroffen als die naam in zijn nabijheid werd gebruikt.

Dus glimlachte hij vreedzaam en keek hij de verslaggever van de avondkrant aan.

‘Ach, verzin maar wat. Jij fantaseert er toch altijd op los.’

De toon was niet onvriendelijk. Ze kenden elkaar allemaal min of meer en Mikaels grootste critici schitterden door afwezigheid. Hij had vroeger met een van hen samengewerkt en op een feest een paar jaar terug was hij er bijna in geslaagd een andere te versieren, ‘Zij van TV4’.

‘Je hebt er binnen behoorlijk van langs gekregen,’ constateerde *Dagens Industri*, die blijkbaar een jonge vervanger had gestuurd.

‘Tja,’ erkende Mikael. Iets anders kon hij moeilijk zeggen.

‘Hoe voelt dat?’

Ondanks de ernst van de situatie konden Mikael én de oudere journalisten het niet laten om te glimlachen over deze vervolgvraag. Mikael wisselde een blik met TV4. *Hoe voelt dat?* De vraag waarvan Serieuze Journalisten altijd beweren dat dat de enige vraag is die die Belachelijke Sportverslaggevers ooit aan de Sportman-Buiten-Adem aan de andere kant van de finish weten te stellen. Maar toen werd hij weer serieus.

‘Ik kan natuurlijk alleen maar zeggen dat het me spijt dat de rechtbank niet tot een andere conclusie is gekomen,’ antwoordde hij wat formeel.

‘Drie maanden gevangenisstraf en 150.000 kronen schadevergoeding. Dat hakt erin,’ zei ‘Zij van TV4’.

‘Dat overleef ik wel.’

‘Ga je Wennerström je verontschuldiging aanbieden? Hem de hand schudden?’

‘Nee, dat kan ik me haast niet voorstellen. Mijn opvatting over de zakenmoraal van de heer Wennerström is niet noemenswaardig veranderd.’

‘Dus u beweert nog steeds dat hij een schurk is?’ vroeg *Dagens Industri* snel.

Er ging een stukje met een potentieel vernietigende kop schuil achter die vraag en Mikael zou over de bananenschil hebben kunnen uitglijden als de journalist het gevaar niet aangewakkerd had door de microfoon wat al te ijverig naar voren te steken. Hij dacht een paar seconden over het antwoord na.

De rechtbank had zojuist vastgesteld dat Mikael Blomkvist

financieel expert Hans-Erik Wennerström in diskrediet had gebracht. Hij was veroordeeld voor smaad. Het proces was afgerond en hij was niet van plan om in beroep te gaan. Maar wat zou er gebeuren als hij zijn beweringen onvoorzichtig zou herhalen, terwijl hij nog op de trappen van de rechtbank stond? Mikael besloot dat hij het antwoord niet wilde weten.

‘Ik vond dat ik goede redenen had om de gegevens die ik had te publiceren. De rechtbank was een andere mening toegedaan en ik moet natuurlijk accepteren dat het juridische proces zijn loop heeft gehad. Nu gaan we op de redactie het vonnis zorgvuldig bespreken voordat we een beslissing nemen over wat we gaan doen. Meer dan dit valt er niet aan toe te voegen.’

‘Je was vergeten dat je als journalist je beweringen altijd moet kunnen staven,’ zei ‘Zij van TV4’ met een scherpe klank in haar stem. Die bewering kon moeilijk worden ontkend. Ze waren goede vrienden geweest. Haar gezicht was neutraal, maar Mikael meende teleurstelling en afstandelijkheid in haar ogen te kunnen zien.

Mikael Blomkvist bleef nog een paar pijnlijke minuten staan om vragen te beantwoorden. De vraag die onuitgesproken in de lucht hing, maar die geen reporter durfde te stellen, misschien omdat hij zo gênant onbegrijpelijk was, was hoe Mikael een tekst had kunnen schrijven die niets substantieels bevatte. De aanwezige verslaggevers, de vervanger van *Dagens Industri* uitgezonderd, waren allemaal veteranen met een brede ervaring. Voor hen lag het antwoord op die vraag achter de grens van het begrijpelijke.

TV4 posteerde hem voor de deur van het raadhuis en stelde de vragen afzonderlijk voor de camera. Ze was vriendelijker dan hij verdiende en er bleven voldoende citaten over opdat alle reporters tevreden zouden zijn. De story zou resulteren in grote koppen, dat was onvermijdelijk, maar hij dwong zichzelf te bedenken dat dit niet de grootste mediagebeurtenis van het jaar was. De journalisten hadden gekregen wat ze wilden hebben en trokken zich terug op hun betreffende redacties.

Hij was van plan geweest te gaan lopen, maar het was een windige decemberdag en hij had het al koud gekregen van het interview. Toen hij eenzaam op de trap van het raadhuis stond, keek hij op en zag hij William Borg uit zijn auto stappen, waarin hij gedu-

rende het interview gezeten had. Ze keken elkaar aan, toen glimlachte William Borg.

‘Het was het waard om hierheen te komen, alleen al om jou met dat papier in handen te zien.’

Mikael gaf geen antwoord. William Borg en Mikael Blomkvist kenden elkaar al vijftien jaar. Ze hadden een keer als plaatsvervangend financieel verslaggever bij een ochtendkrant samengewerkt. Misschien kwam het doordat het niet boterde tussen hen, maar er was daar een levenslange vijandschap ontstaan. Borg was in Mikael's ogen een slechte reporter geweest en een bekrompen, wraakzuchtig mens die zijn omgeving kwelde met belegen grappen en zich denigrerend uitsprak over oudere, meer ervaren journalisten. Hij leek in het bijzonder een hekel te hebben aan oudere vrouwelijke verslaggevers. Ze hadden een eerste ruzie gehad die gevolgd was door wat verder gezeur, totdat de tegenstelling persoonlijk was geworden.

Door de jaren heen waren Mikael en William Borg elkaar met regelmatige tussenpozen tegengekomen, maar eind jaren negentig waren ze pas écht vijanden geworden. Mikael had een boek geschreven over financiële journalistiek en had uitvoerig geciteerd uit een grote hoeveelheid minder snuggere artikelen van Borg's hand. In Mikael's versie leek Borg een gewichtigdoenerig iemand te zijn die de meeste gegevens verkeerd had begrepen en lovende artikelen had geschreven over internetbedrijven die al bijna over de kop gingen. Borg had Mikael's analyse niet op prijs gesteld en tijdens een toevallige ontmoeting in een café op Södermalm was het bijna tot een handgemeen gekomen. Borg had op hetzelfde moment de journalistiek verlaten en werkte nu tegen een aanzienlijk hoger salaris als voorlichter bij een bedrijf dat tot overmaat van ramp deel uitmaakte van de belangensfeer van industrieel Hans-Erik Wennerström.

Ze keken elkaar langdurig aan voordat Mikael zich omdraaide en wegliep. Typisch iets voor Borg om naar het raadhuis te rijden, alleen maar om hem te gaan staan uitlachen.

Toen hij wegliep kwam net bus 40 eraan en hij sprong erin, voornamelijk om daar weg te komen. Hij stapte uit bij het Fridhemsplan en stond besluiteloos bij de halte, nog steeds met het vonnis in zijn hand. Uiteindelijk besloot hij om over te steken naar Café

Anna naast de ingang van de parkeergarage van het hoofdbureau van politie.

Minder dan een halve minuut nadat hij een koffie verkeerd en een broodje had besteld, begon het radionieuws van twaalf uur. Het onderwerp over hem kwam als derde, na een zelfmoordaanslag in Jeruzalem en het nieuws dat de regering een commissie had benoemd die onderzoek ging doen naar een nieuwe, vermeende kartelvorming binnen de bouwnijverheid.

‘De journalist Mikael Blomkvist van het tijdschrift *Millennium* is vrijdagochtend veroordeeld tot drie maanden gevangenisstraf wegens openlijke smaad van industrieel Hans-Erik Wennerström. In een opmerkelijk artikel eerder dit jaar over de zogenaamde Minos-affaire beweerde Blomkvist dat Wennerström overheidsgeld, bedoeld voor industriële investeringen in Polen, had gebruikt voor wapentransacties. Mikael Blomkvist werd tevens veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding van 150.000 kronen. In een commentaar zegt Wennerströms advocaat Bertil Camnermarker dat zijn cliënt content is met het vonnis. “Het is een buitengewoon ernstige vorm van kwaadsprekerij,” aldus Camnermarker.’

Het vonnis besloeg zesentwintig kantjes. Het was een uiteenzetting van de argumenten op grond waarvan Mikael schuldig was bevonden aan vijftien gevallen van vuige smaad jegens zakenman Hans-Erik Wennerström. Mikael constateerde dat elk van de punten waarvoor hij was aangeklaagd 10.000 kronen kostte plus zes dagen gevangenisstraf. Exclusief de proceskosten en zijn eigen advocaatkosten. Hij durfde er niet eens over na te denken op welk bedrag de nota zou blijven steken, maar hij constateerde tevens dat het ook erger had kunnen zijn; de rechtbank had hem op zeven punten vrijgesproken.

In hetzelfde tempo als waarmee hij de formuleringen in het vonnis las, kreeg hij een steeds grotere klomp, een steeds onbehaaglijker gevoel in zijn maagstreek. Dat verbaasde hem. Toen het proces begon, had hij al geweten dat hij veroordeeld zou worden tenzij er een wonder zou gebeuren. Op dat moment had daar geen twijfel over bestaan en had hij zich met die gedachte verzoend. Hij had de

twee gerechtsdagen vrij onbekommerd uitgezeten en hij had ook elf dagen, zonder iets bijzonders te voelen, gewacht tot de rechtbank tot een vonnis zou komen en de tekst zou formuleren die hij nu in zijn hand hield. Pas nu, nu het proces voorbij was, ging er een gevoel van onbehagen door hem heen.

Toen hij een hap nam, leek het brood in zijn mond op te zwellen. Hij had moeite met slikken en schoof het broodje opzij.

Het was de eerste keer dat Mikael Blomkvist was veroordeeld voor een strafbaar feit – het was überhaupt de eerste keer dat hij verdacht werd of ergens voor was aangeklaagd. Verhoudingsgewijs was het vonnis een bagatel. Hij had geen zware misdaad begaan. Het ging immers niet om een gewapende roofoverval, moord of verkrachting. Financieel gezien was het vonnis echter voelbaar. *Millennium* was niet het vlaggenschip van de mediawereld, met onbeperkte financiële middelen, het tijdschrift leefde van de marges, maar het vonnis was ook weer geen catastrofe. Het probleem was dat Mikael een van de mede-eigenaren van *Millennium* was terwijl hij, hoe idioot ook, tevens scribent en de verantwoordelijk uitgever van het blad was. De schadevergoeding, 150.000 kronen, wilde Mikael uit eigen zak betalen, wat zijn spaargeld grotendeels zou wegvagen. Het tijdschrift zou de proceskosten betalen. Met verstandige spaarzaamheid moest het lukken.

Hij bedacht dat hij zijn appartement misschien zou moeten verkopen, wat hem aan het hart zou gaan. Aan het eind van de onbezorgde jaren tachtig, in een periode waarin hij een vaste baan had gehad en een relatief goed inkomen, was hij gaan uitkijken naar permanente woonruimte. Hij had talloze appartementen bekeken en de meeste afgewezen voordat hij was gestruikeld over een zolderverdieping van 65 vierkante meter precies aan het begin van de Bellmansgatan. De vorige eigenaar was begonnen deze in te richten tot een bewoonbare woning maar had plotseling een baan gekregen bij een of ander internetbedrijf in het buitenland en Mikael had het renovatieobject voordelig kunnen overnemen.

Mikael had de tekeningen van de binnenhuisarchitect terzijde gelegd en had het werk zelf afgemaakt. Hij besteedde geld aan de badkamer en de keuken, en liet de rest zitten. In plaats van een parketvloer te leggen en binnenmuren op te trekken voor het geplande tweekamerappartement, schuurde hij de bestaande houten

vloer op, smeerde hij de grove muren vol latex en dekte hij de ergste onvolkomenheden af met een paar aquarellen van Emanuel Bernstone. Het resultaat was een volstrekt open appartement, met een slaapgedeelte achter een boekenkast en een eet- en zithoek naast een kleine keuken annex bar. Het appartement had twee ramen in dakkapellen en een raam aan de voorkant met uitzicht over het water van Riddarfjärden en de daken van Gamla Stan, de oude binnenstad. Hij kon net een glimpje water bij Slussen zien en keek uit op het stadhuis. Op dit moment zou hij zich zo'n appartement niet kunnen veroorloven, maar hij wilde het graag behouden.

Toch was het feit dat hij misschien riskeerde zijn flat kwijt te raken niets vergeleken met de fikse dreun die hij beroepsmatig had gehad. Reparatie van de schadelijke invloeden daarvan zou meer tijd in beslag nemen. Als die überhaupt gerepareerd konden worden.

Het was een kwestie van vertrouwen. In de nabije toekomst zouden veel redacteurs aarzelen een verhaal te publiceren dat van zijn hand afkomstig was. Hij had nog steeds voldoende vrienden in de branche die het zouden accepteren dat hij ten prooi was gevallen aan pech en toeval, maar hij had geen geld meer voor misstappen, zelfs geen kleine.

Wat echter het meest pijn deed was de vernedering.

Hij had alle troeven in handen gehad, maar hij had toch verloren van een halve gangster in Armani-kostuum. Een smeerlap die er schofterige beurspraktijken op na hield. Een yup met een bekende advocaat, die grijnzend het proces doorgekomen was.

Hoe had het verdomme zo mis kunnen gaan?

De Wennerström-affaire was zo veelbelovend begonnen in de kuip van een gele Mälar-30 op de zaterdag van het midzomerweekend anderhalf jaar geleden. Het was allemaal toeval geweest en dat was voortgekomen uit het feit dat een voormalige collegajournalist, tegenwoordig informatiebobo bij de provincie, zijn nieuwe vriendin had willen imponeren en onbezonnen een Scampi had gehuurd om een paar dagen ongepland maar romantisch langs de scherenkust te gaan zeilen. De vriendin, net verhuisd uit Hallstammar om in Stockholm te gaan studeren, had zich na enige weerstand laten overhalen, met het voorbehoud dat haar zus en de

vriend van haar zus ook mee mochten. Niemand van het trio uit Hallstahammar had ooit eerder in een zeilboot gezeten. Het probleem was alleen dat de informatiebobo wel enthousiast was, maar ook geen zeilervaring had. Drie dagen voor vertrek had hij wanhopig naar Mikael gebeld en hem overgehaald mee te gaan als vijfde bemanningslid en navigatiedeskundige.

Mikael had de boot eerst afgehouden, maar was overstag gegaan door de belofte van een paar dagen ontspanning aan de scherenkust met, zoals dat heette, lekker eten en aangenaam gezelschap. Van deze voorspiegelingen was echter niets terechtgekomen en de zeiltocht had zich ontwikkeld tot een veel grotere catastrofe dan hij zich had kunnen voorstellen. Ze hadden de mooie, waar weinig spannende route gevaren van Bullandö omhoog door Furusundsleden. Ze voeren 5 meter per seconde, toch was de nieuwe vriendin van de informatiebobo onmiddellijk zeeziek geworden. Haar zus had ruzie gekregen met haar vriend, en geen van hen toonde ook maar enige bereidheid iets over zeilen te leren. Het was al spoedig duidelijk geworden dat Mikael degene was die de boot zou moeten besturen, terwijl de anderen met welwillende maar voornamelijk zinloze adviezen kwamen. Na de eerste overnachting in een baai op Ängsö was hij in staat geweest om aan te leggen in Furusund en de bus naar huis te nemen. Alleen het wanhopige gesmeek van de informatiebobo had hem aan boord gehouden.

De volgende dag om twaalf uur, vroeg genoeg zodat er nog lege plaatsen zouden zijn, hadden ze aangelegd bij de gastensteiger van de jachthaven van Arholma. Ze hadden iets te eten gemaakt en net geluncht toen Mikael een gele kunststof M-30 in het oog kreeg die alleen op het grootzeil de baai binnengleed. De boot maakte een kalme bocht terwijl de schipper uitkeek naar een plaatsje aan de steiger. Mikael keek om zich heen en constateerde dat de ruimte tussen hun Scampi en een H-Boot aan stuurboord vermoedelijk het enige gat was, en dat dat precies groot genoeg zou zijn voor die smalle M-30. Hij ging op het achterschip staan en wees; de schipper van de M-30 stak zijn hand op als dank en gierde naar de steiger. Een zeiler alleen die geen zin had om de motor aan te zetten, dacht Mikael. Hij hoorde het ratelen van de ankerketting en een paar seconden later ging het grootzeil omlaag, terwijl de schipper zich als een druk baasje heen en weer bewoog om het roer recht te

houden en tegelijkertijd het voorschip vast te gaan leggen met een touw.

Mikael klom op de reling en stak een hand uit om aan te geven dat hij het touw aan kon pakken. De nieuwkomer maakte een laatste koerswijziging en gleed perfect tot aan het achterschip van de Scampi, haast zonder vaart. Pas op het moment dat de nieuwkomer het touw naar Mikael gooide, herkenden ze elkaar en lachten ze elkaar hartelijk toe.

‘Hé, Robban,’ zei Mikael. ‘Waarom gebruik je de motor niet, dan schraap je niet alle verf van de boten in de haven.’

‘Hé, Micke. Ik vond al dat je iets bekends had. Ik zou mijn motor graag gebruiken als ik hem maar aan de praat kreeg. Het kreng heeft het twee dagen geleden bij Rödlöga begeven.’

Ze schudden elkaar over de reling de hand.

Een eeuwigheid geleden, op de middelbare school van Kungsholmen in de jaren zeventig, waren Mikael Blomkvist en Robert Lindberg vrienden geweest, heel goede vrienden zelfs. Zoals zo vaak met oude schoolvrienden was de vriendschap na het eind-examen geëindigd. Ze waren ieder hun eigen weg gegaan en hadden elkaar de laatste twintig jaar misschien zes keer gezien. Nu ze elkaar onverwacht op de steiger van Arholma ontmoetten, hadden ze elkaar minstens zeven, acht jaar niet gezien. Ze namen elkaar nieuwsgierig op. Robert was bruinverbrand, met samengeklit haar en een baard van twee weken oud.

Mikael voelde zich plotseling in een beter humeur. Toen de informatiebobo en zijn onnozele gezelschap aan wal waren gegaan om bij het winkeltje aan de andere kant van het eiland om de meiboom te gaan dansen, was hij met haring en snaps in de zitkuip van de M-30 met zijn oude schoolkameraad blijven kletsen.

Later op de avond, nadat ze de strijd tegen de beruchte Arholmamug hadden opgegeven, waren ze in de roef gaan zitten, en na een aanzienlijk aantal glaasjes was het gesprek veranderd in een vriendschappelijk gehakketak over moraal en ethiek in de zakenwereld. Beiden hadden ze een carrière verkozen die zich op de een of andere manier richtte op ’s rijks financiën. Robert Lindberg was na de middelbare school naar de HEAO gegaan en was in het bankwezen terechtgekomen. Mikael Blomkvist was op de School voor

de Journalistiek beland en had een groot deel van zijn werkzame leven besteed aan het onthullen van twijfelachtige zaakjes binnen juist dat bankwezen en de zakenwereld. Het gesprek ging op een gegeven moment over het moreel juiste van bepaalde arbeidsovereenkomsten met een gouden handdruk, een vertrekpremie bij gedwongen ontslag, die in de jaren negentig in werking waren getreden. Na een van de meest opzienbarende zakenmannen met zo'n vertrekpremie dapper te hebben verdedigd had Lindberg zijn glas neergezet en had hij tegen zijn wil geconstateerd dat er ondanks alles meerdere corrupte smeerlappen in de zakenwereld rondliepen. Hij had Mikael plotseling serieus aangekeken.

'Jij bent onderzoeksjournalist en schrijft over financiële misstanden, waarom schrijf je niets over Hans-Erik Wennerström?'

'Ik wist niet dat er over hem iets te schrijven viel.'

'Je moet graven, graven, verdomme. Hoeveel weet je over het SIB-programma?'

'Tja, dat was een soort ontwikkelingsprogramma in de jaren negentig om de industrie in de voormalige Oostbloklanden te helpen op eigen benen te staan. Het werd een paar jaar geleden beëindigd. Ik heb daar nooit iets over geschreven.'

'SIB stond voor Stichting voor Industriële Bijstand, een project dat door de regering werd ondersteund en dat werd geleid door vertegenwoordigers van een tiental grote Zweedse bedrijven. De SIB kreeg overheidsgaranties voor een reeks projecten die werden vastgesteld in overeenstemming met de regeringen in Polen en de Baltische Staten. LO, de vakcentrale, deed aan de zijlijn mee, als garantie dat ook de arbeidersbeweging in het oosten gesterkt zou worden door het Zweedse model. Formeel gezien was het een ontwikkelingsproject dat was gebaseerd op het principe van hulp voor zelfhulp, en dat de regimes in het oosten een mogelijkheid moest geven om hun economische situatie te saneren. In de praktijk kwam het er echter op neer dat Zweedse ondernemingen overheids subsidies opstreken door zich als mede-eigenaar van bedrijven in het voormalige Oostblok te vestigen. Die verdomde christelijke minister was een warm aanhanger van de SIB. Het ging om het oprichten van een papierfabriek in Krakau, het renoveren van een metaalindustrie complex in Riga, een cementfabriek in Tallinn, enzovoort. Het geld werd ver-

deeld door het bestuur van de SIB, dat bestond uit een stel zwaargewichten uit het bank- en industriezeen.’

‘Belastinggeld dus?’

‘Ongeveer vijftig procent was overheidssubsidie, de rest werd door de banken en de industrie ter beschikking gesteld. Maar er was nauwelijks sprake van ideële activiteiten. De banken en de bedrijven rekenden erop dat ze er een aardig zakcentje aan konden verdienen. Anders hadden ze zich er echt niet druk om gemaakt.’

‘Om hoeveel geld ging het?’

‘Wacht even, luister. De SIB had vooral betrekking op degelijke Zweedse bedrijven die graag de markt in het Oostblok op wilden. Het waren gerenommeerde bedrijven, zoals ABB en Skanska. Geen speculanten, met andere woorden.’

‘Wou jij beweren dat Skanska zich niet bezighoudt met speculaties? Werd hun directeur niet de laan uit gestuurd omdat hij een van zijn jongens had laten speculeren met een half miljard kronen? En hoe zit het met hun hysterische huizentransacties in Londen en Oslo?’

‘Natuurlijk, je hebt bij elk bedrijf ter wereld idioten, maar je begrijpt wel wat ik bedoel. Het zijn bedrijven die in elk geval iets produceren. De ruggengraat van de Zweedse industrie en zo.’

‘Hoe komt Wennerström in beeld?’

‘Wennerström is de joker in dit verband. Het is een vent die uit het niets verschijnt, die geen achtergrond in de zware industrie heeft en die hier, in dit verband, eigenlijk niets te zoeken heeft. Maar hij heeft een kolossaal vermogen bijeengesprokkeld op de beurs en geïnvesteerd in stabiele ondernemingen. Hij is zeg maar via de achterdeur binnengekomen.’

Mikael vulde zijn glas met brandewijn van Reimersholm, leunde achterover in de roef en dacht na over wat hij over Wennerström wist. Dat was eigenlijk niet zo veel. Ergens in Norrland geboren, waar hij in de jaren zeventig een beleggingsmaatschappij had opgericht. Hij had aardig geboerd en was naar Stockholm verhuisd, waar hij in de onbezorgde jaren tachtig pijlsnel carrière had gemaakt. Hij richtte de Wennerström-groep op, die werd omgedoopt in Wennerstroem Group toen er kantoren kwamen in Londen en New York en het bedrijf genoemd ging worden in dezelfde artikelen als Beijer. Hij handelde in aandelen en opties en snelle

transacties, en maakte zijn opmars in de roddelpers als een van de talrijke nouveau riche-miljonairs met een penthouse aan Strandvägen, een magnifiek zomerhuis op Värmdö en een 23 meter lange motorkruiser die hij van een voormalige tennisster had gekocht die in financiële problemen was geraakt. Een kommaneuker, jazer, maar de jaren tachtig waren de jaren van de kommaneukers en de onroerendgoedspeculanten, en Wennerström had zich niet meer onderscheiden dan iemand anders. Integendeel, hij was een soort onbekende gebleven tussen De Grote Jongens. Hij had niet de bombastische manieren van Stenbeck en gooide niet zijn hele leven op tafel in de pers, zoals Barnevik. Hij wees panden af en deed daarentegen massale investeringen in het voormalige Oostblok. Toen in de jaren negentig de lucht uit de ballon was, en de ene directeur na de andere gebruik moest maken van zijn ontslagregeling-met-riante-vertrekpremie, had het bedrijf van Wennerström zich opvallend goed gered. Zelfs geen spoortje van een schandaal. *A Swedish success story*, zo had de *Financial Times* het zelfs samengevat.

‘Dat was in 1992. Wennerström nam opeens contact op met de SIB en liet weten dat hij geld nodig had. Hij presenteerde een plan dat blijkbaar verankerd lag bij lokale belanghebbenden in Polen, en dat neerkwam op het oprichten van een industrie voor het fabriceren van verpakkingen voor de levensmiddelenindustrie.’

‘Een bedrijf voor conservenblikken.’

‘Niet helemaal, maar zoiets. Ik heb er geen idee van wie hij kende bij de SIB, maar hij kon zonder meer met 60 miljoen kronen naar buiten wandelen.’

‘Het begint spannend te worden. Laat me raden: dat was de laatste keer dat er iets van het geld vernomen is.’

‘Fout,’ zei Robert Lindberg. Hij glimlachte alleswetend toen hij zich verkwikte met een paar druppels brandewijn.

‘Wat er toen gebeurde, is een stukje klassieke financiële verantwoording. Wennerström richtte inderdaad een emballagebedrijf op in Polen, om precies te zijn in Lodz. Het bedrijf heette Minos. De SIB kreeg in 1993 enkele enthousiaste rapporten, daarna werd het stil. In 1994 ging Minos plotseling failliet.’

Robert Lindberg zette zijn lege borrelglasje met een klap neer om aan te geven hoe het bedrijf in elkaar was gestort.

‘Het probleem met de SIB was dat er geen echte routine bestond voor de manier waarop projecten verantwoord moesten worden. Je herinnert je de tijdgeest nog wel. Iedereen was zo optimistisch toen de Berlijnse muur viel. De democratie zou worden ingevoerd, de dreiging van een kernwapenoorlog was voorbij en de bolsjewieken zouden in één nacht echte kapitalisten worden. De regering wilde de democratie in het oosten verankeren. Iedere kapitalist wilde meeliften met de trein en meehelpen om het nieuwe Europa op te bouwen.’

‘Ik wist niet dat kapitalisten zo genegen waren om zich te wijden aan liefdadigheid.’

‘Neem maar van me aan dat dat de natte droom van iedere kapitalist was. Rusland en de Oostblokstaten zijn misschien wel de grootste markt die er op de wereld nog over is, na China. De industrie had er geen problemen mee om de regering te helpen, voornamelijk omdat de bedrijven slechts opdraaiden voor een fractie van de kosten. In totaal slokte de SIB ruim 30 miljard aan belastingkronen op. Het geld zou terugkomen in de vorm van toekomstige winsten. Formeel was de SIB het initiatief van de regering, maar de invloed van de industrie was zo groot dat het bestuur van de SIB in de praktijk zelfstandig opereerde.’

‘Ik begrijp het. Zit hier ook nog een story in?’

‘Even geduld. Toen de projecten van start gingen, waren er geen problemen met de financiering. Zweden was nog niet getroffen door de renteshock. De regering was content omdat zij met de SIB kon wijzen op grote Zweedse investeringen ten behoeve van de democratie in het oosten.’

‘Dit vond dus plaats tijdens de niet-socialistische regering.’

‘Je moet de politiek hier niet bij betrekken. Het gaat over geld en dan maakt het niet uit of de sociaal-democraten of de conservatieven de ministers aanwijzen. Dus, volle vaart vooruit, toen kwamen de valutaproblemen en daarna begon een stel van die gestoorde nieuwe democraten, je herinnert je die partij Nieuwe Democratie toch nog wel, erover te zeuren dat het niet duidelijk was waar de SIB mee bezig was. Een van die figuren had de SIB verwisseld met de SIDA, de Swedish International Development Authority, die zich

bezighoudt met internationale ontwikkeling, en meende dat het om een of ander verdomd *do-gooder*-ontwikkelingsproject in de stijl van Tanzania ging. In het voorjaar van 1994 werd een onderzoek ingesteld dat de SIB zou doorlichten. Op dat moment waren er bedenkingen over diverse projecten, maar een van de eerste die gescreend werd, was Minos.’

‘En Wennerström kon niet verantwoorden waar het geld voor gebruikt was.’

‘Integendeel. Wennerström hield een geweldige presentatie, waaruit bleek dat er ruim 54 miljoen kronen in Minos was geïnvesteerd, maar dat gebleken was dat er te grote structurele problemen in het achtergebleven Polen waren om een moderne emballage-industrie te doen functioneren, en dat hun emballage-industrie in de praktijk weggeconcurrereerd was door een gelijksoortig Duits project. De Duitsers waren bezig het hele Oostblok op te kopen.’

‘Je zei dat hij 60 miljoen kronen had gekregen.’

‘Precies. Het SIB-geld werkte als rentevrije lening. De gedachte was uiteraard dat de bedrijven een gedeelte van het geld in de loop van een aantal jaren terug zouden betalen. Maar Minos was failliet gegaan en het project was mislukt. Maar dat was iets waar Wennerström niet op bekritiseerd kon worden. De overheidsgaranties traden in werking en Wennerström werd schadeloosgesteld. Hij hoefde het geld dat verloren was gegaan toen Minos over de kop ging niet terug te betalen en hij kon ook aantonen dat hij eenzelfde som eigen geld verloren had.’

‘Eens even kijken of ik het goed begrijp. De regering stelde belastinggeld ter beschikking en voorzag in diplomaten die deuren openden. De industrie kreeg het geld en gebruikte dat om te investeren in joint ventures, waar ze vervolgens een solide winst op behaalden. Met andere woorden, zoals het meestal gaat. Sommigen winnen en anderen betalen de rekeningen, en wij weten wie welke rol speelt.’

‘Je bent een cynicus. Die leningen zouden terugbetaald worden aan de staat.’

‘Je zei dat er geen rente over betaald hoefde te worden. Dat betekent dus dat de belastingbetalers er helemaal niets van terugzagen hoewel zij die poen ter beschikking hadden gesteld. Wennerström

kreeg 60 miljoen, waarvan 54 werd geïnvesteerd. Wat is er met die overige 6 miljoen gebeurd?’

‘Op het moment dat duidelijk werd dat de SIB-projecten gescreend zouden gaan worden, stuurde Wennerström een cheque van 6 miljoen naar de SIB als terugbetaling van het verschil. Daarmee was de zaak juridisch gezien uit de wereld.’

Robert Lindberg zweeg en keek Mikael verwachtingsvol aan.

‘Het klinkt alsof Wennerström met wat geld van de SIB heeft geknoeid, maar vergeleken met dat halve miljard dat bij Skanska is verdwenen of dat verhaal over die vertrekpremie van ruim een miljard kronen van die directeur van ABB, dat was iets waardoor de mensen echt geschokt waren, dan valt hier volgens mij niet zoveel over te schrijven,’ had Mikael geconstateerd. ‘De lezers van vandaag hebben genoeg van al die teksten over incompetenten die hun slag slaan, ook al gaat het om belastinggeld. Valt er meer uit die story te halen?’

‘Het wordt alleen maar beter.’

‘Hoe weet je dat allemaal over Wennerströms zaken in Polen?’

‘In de jaren negentig werkte ik bij de Handelsbank. Raad eens wie de onderzoeken uitvoerde voor de vertegenwoordiger van de bank bij de SIB?’

‘Aha. Ik wil meer horen.’

‘Goed, een samenvatting. De SIB ontving een verklaring van Wennerström. Er werden papieren ondertekend. Het resterende geld werd terugbetaald. Juist dat met die 6 miljoen die werd teruggestort, was slim. Als iemand met een zak geld voor de deur staat die hij je wil geven, dan ga je ervan uit dat hij niets te verbergen heeft.’

‘To the point.’

‘Maar beste Blomkvist, dit is to the point. De SIB was tevreden met Wennerströms verantwoording. Het was een investering die mislukt was, maar er was geen commentaar op de manier waarop de zaken gerund waren. We hebben facturen, transfers en alle papieren bekeken. Alles was keurig netjes in orde. Ik geloofde het. Mijn chef geloofde het. De SIB geloofde het en de regering had er niets aan toe te voegen.’

‘Waar zit het addertje?’

‘Nu begint de zaak gevoelig te worden,’ zei Lindberg en hij zag er

opeens verbluffend nuchter uit. ‘Omdat jij journalist bent, is dit off the record.’

‘Schei uit. Je kunt hier niet zaken aan mij gaan zitten vertellen en dan achteraf zeggen dat ik er niets mee mag doen.’

‘Natuurlijk kan ik dat wel. Wat ik tot nu toe heb verteld, is volstrekt openbaar. Je kunt die rekening en verantwoording zo opzoeken. Over de rest van de story, wat ik niet heb verteld, mag je best schrijven, maar je moet mij behandelen als een anonieme bron.’

‘Aha, maar volgens de gangbare terminologie betekent “off the record” dat ik iets in vertrouwen te weten ben gekomen maar er niet over mag schrijven.’

‘Ik heb schijt aan die terminologie. Je mag schrijven wat je wilt, maar ik ben je anonieme bron. Afgesproken?’

‘Uiteraard,’ antwoordde Mikael.

Achteraf had hij natuurlijk ingezien dat zijn antwoord een vergissing was.

‘Mooi. Die geschiedenis over Minos speelde dus zo’n tien jaar geleden, net nadat de muur was gevallen en toen de bolsjewieken fatsoenlijke kapitalisten begonnen te worden. Ik was een van de personen die zich bezighielden met het onderzoek naar Wennerström en ik vond dat er een luchtje aan die zaak zat.’

‘Waarom heb je tijdens dat onderzoek niets gezegd?’

‘Ik heb erover gesproken met mijn chef. Maar het punt was dat er niets concreets was. Alle papieren waren in orde. Het enige wat ik kon doen was mijn handtekening onder dat verantwoordingsverslag zetten. Maar elke keer dat ik sindsdien Wennerströms naam in de pers tegenkom, moet ik aan Minos denken.’

‘Aha.’

‘Feit is dat mijn bank een paar jaar later, medio jaren negentig, wat zaken met Wennerström deed. Vrij grote zaken. Maar die gingen niet zo goed.’

‘Hij belazerde de boel?’

‘Nee, zo erg was het niet. We verdienden er allebei aan. Het was meer dat ... Ik weet niet precies hoe ik het moet uitleggen. Bovendien zit ik nu over mijn eigen werkgever te praten en dat wil ik niet. Maar wat me opviel, die blijvende en algehele indruk zoals dat zo mooi heet, was niet positief. Wennerström wordt in de media afgeschilderd als een geweldig financieel orakel. Daar leeft hij van.

Dat is zijn vertrouwenskapitaal.’

‘Ik begrijp wat je bedoelt.’

‘Mijn indruk was dat die vent gewoon een bluffer was. Hij was helemaal geen economische bolleboos. Integendeel, op bepaalde punten vond ik hem zeer oppervlakkig. Hij had een paar van die gelikte *young warriors* als adviseurs, maar persoonlijk vond ik hem een ontzettende klootzak.’

‘Oké.’

‘Een paar jaar terug moest ik naar Polen voor iets heel anders. Ons gezelschap dineerde met een paar investeerders in Lodz en ik bleek aan dezelfde tafel te zitten als de burgemeester. We spraken erover hoe moeilijk het was de Poolse economie van de grond te krijgen en zo, en op een gegeven moment noemde ik het Minos-project. De burgemeester keek eerst volstrekt niet-begrijpend, alsof hij nog nooit van Minos had gehoord, maar hij herinnerde zich vervolgens dat dat een of ander bespottelijk projectje was geweest, dat nooit wat geworden was. Hij deed het af met een lach en zei, ik citeer hem woordelijk, “als dat alles was wat Zweedse investeerders wisten te bereiken, Zweden wel gauw over de kop zou gaan”. Heb je het door?’

‘Die uitspraak duidt erop dat de burgemeester van Lodz een getalenteerd iemand is, maar ga door.’

‘Die zin bleef maar door mijn hoofd spoken. De volgende dag had ik ’s morgens een afspraak maar was ik de rest van de dag vrij. Uit pure balorigheid ben ik naar die opgedoekte fabriek van Minos in een klein dorpje vlak buiten Lodz gegaan, met een kroeg in een schuur en een plee op het erf. De grote Minos-fabriek was een bouwvallig krot. Een oud magazijn van golfplaat, dat het Rode Leger in de jaren vijftig had opgetrokken. Ik kwam een bewaker op het terrein tegen die een beetje Duits sprak en ik kwam te weten dat een van zijn neven bij Minos had gewerkt. Die neef woonde vlakbij en we zijn naar zijn huis gegaan. De bewaker trad op als tolk. Wil je weten wat hij zei?’

‘Ik kan haast niet wachten.’

‘Minos was opgericht in het najaar van 1992. Er waren op zijn hoogst vijftien werknemers, de meesten daarvan waren oude vrouwtjes. Het salaris bedroeg ruim 150 kronen per week. In het begin waren er geen machines, dus die medewerkers konden eerst

dat krot gaan uitmesten. Begin oktober kwamen er drie kartonneermachines die in Portugal waren ingekocht. Ze waren oud en versleten en hopeloos ouderwets. De schrootwaarde kan niet méér geweest zijn dan een paar duizend kronen. De machines werkten, maar gingen om de haverklap stuk. Reserveonderdelen waren er natuurlijk niet, dus de productie bij Minos stond voortdurend stil. Vaak werd de machine provisorisch door een van de medewerkers gerepareerd.’

‘Het begint nu echt op een story te lijken,’ moest Mikael toegeven. ‘Wat maakten ze eigenlijk bij Minos?’

‘In 1992 en de eerste helft van 1993 maakten ze gewoon kartonpapier voor vaatwasmiddel en eierdozen en dergelijke. Daarna produceerden ze papieren zakken. Maar de fabriek had voortdurend gebrek aan grondstoffen en er was niet echt sprake van een grote productie.’

‘Dat klinkt niet als een superinvestering.’

‘Ik heb het uitgerekend. De totale huurlasten bedroegen 15.000 kronen voor twee jaar. Die salarissen kunnen maximaal 150.000 kronen hebben bedragen, en dan ben ik royaal. Inkoop van machines en transporten, een stationcar die de eierdozen afleverde bij de klanten ... zeg 250.000. Voeg daar administratiekosten aan toe voor vergunningen, en wat heen-en-weergereis; er was blijkbaar maar één persoon uit Zweden die het dorp een paar keer heeft bezocht. Tja, zeg dat de hele operatie onder het miljoen bleef. Op een dag in de zomer van 1993 kwam de voorman naar de fabriek en zei dat deze gesloten was, en kort daarop kwam een Hongaarse vrachtwagen het machinepark halen. Exit Minos.’

Tijdens de rechtszaak had Mikael vaak teruggedacht aan die midzomeravond. De toon van het gesprek was over het algemeen onvolwassen en vriendschappelijk-ruizend geweest, net als tijdens hun schooltijd. Als tieners hadden ze de lasten die je op die leeftijd moet dragen gedeeld. Als volwassenen waren ze eigenlijk vreemdelingen, in wezen zeer verschillende mensen. Gedurende de avond had Mikael zitten bedenken dat hij zich niet echt kon herinneren waardoor ze op de middelbare school zulke goede vrienden waren geweest. Hij herinnerde zich Robert als een stille, gereserveerde jongen, ontzettend verlegen ten aanzien van meisjes. Als volwasse-

ne was hij een succesvolle ... tja, carrièrejager in het bankwezen. Mikael twijfelde er geen moment aan dat zijn vriend denkbeelden had die volstrekt anders waren dan de meeste van zijn opvattingen.

Mikael dronk maar zelden te veel, maar de toevallige ontmoeting had een mislukte zeiltocht omgezet in een aangename avond, waarbij het niveau in de brandewijnfles in een rustig tempo de bodem had bereikt. Juist vanwege de toon van het gesprek had hij Roberts verhaal over Wennerström eerst niet serieus genomen, maar uiteindelijk was toch zijn journalistieke instinct tot leven gewekt. Plotseling was hij aandachtig naar Roberts verhaal gaan luisteren en was hij met kritische vragen gekomen.

‘Wacht even,’ verzocht Mikael. ‘Wennerström is een belangrijke naam onder beurspeculanten. Als ik het niet mis heb, is hij miljardair ...’

‘Het geschatte vermogen van de Wennerstroem Group bedraagt zo’n tweehonderd miljard. Je wilt vragen waarom een miljardair zich überhaupt druk zou maken om het verduisteren van een zakcentje van zo’n lullige 50 miljoen.’

‘Nou ja, misschien eerder waarom hij alles zou riskeren door een duidelijke vorm van oplichterij.’

‘Ik weet niet of je kunt zeggen dat die oplichterij zo duidelijk is; een unaniem SIB-bestuur, bankmensen, de regering en de accountants van het parlement hebben Wennerströms verantwoording goedgekeurd.’

‘Het gaat in elk geval om een habbekrats.’

‘Inderdaad. Maar ga eens na: de Wennerstroem Group is een beleggingsmaatschappij die zich bezighoudt met alles waarbij je een slag kunt slaan: waardepapieren, opties, valuta ... *you name it*. Wennerström heeft in 1992 contact opgenomen met de SIB, net toen de zaken zo slecht gingen. Herinner je je het najaar van 1992 nog?’

‘Jazeker. Ik had een variabele hypotheek op mijn flat toen in oktober het officiële rentepercentage naar vijfhonderd procent ging. Ik heb een jaar lang negentien procent rente betaald.’

‘Mmm, dat waren nog eens tijden,’ glimlachte Robert. ‘Zelf ben ik er dat jaar verdomde veel bij ingeschoten. En Hans-Erik Wennerström worstelde, net als alle andere spelers op de markt, met hetzelfde probleem. De onderneming had miljarden in allerlei

soorten waardepapieren zitten, maar verbluffend weinig contanten. Opeens konden ze geen nieuwe fantasiebedragen meer lenen. In zo'n situatie is het gebruikelijk dat je wat onroerend goed van de hand doet en je wonden likt na het verlies ... maar in 1992 wilde opeens niemand meer onroerend goed kopen.'

'*Cashflow problem.*'

'Exact. En Wennerström was niet de enige met zulke problemen. Iedere zakenman ...'

'Dat moet je zo niet zeggen, zakenman. Noem ze zoals je wilt, maar ze "zakenman" noemen, is het beledigen van een serieuze beroeps categorie.'

'... beursspeculanten dan, hadden *cashflow problems* ... Je moet het als volgt zien: Wennerström kreeg 60 miljoen kronen. Hij heeft 6 miljoen terugbetaald, maar pas na drie jaar. De kosten voor Minos kunnen niet meer hebben bedragen dan een miljoen. Alleen al de rente van 60 miljoen in drie jaar is een heleboel geld. Afhankelijk van hoe hij het geld heeft geïnvesteerd, kan hij het SIB-geld hebben verdubbeld of vertienvoudigd. En dan hebben we het niet meer over kattenpis. Proost trouwens.'

STIEG LARSSON

DE VROUW DIE MET VUUR SPEELDE

Vertaald door
Tineke Jorissen-Wedzinga

PROLOOG

Ze lag met leren riemen vastgegespt op een smalle brits met een gehard stalen frame. Het tuig spande over haar borstkas. Ze lag op haar rug. Haar handen waren aan beide kanten van haar heupen aan het bed vastgebonden.

Ze had al lang geleden haar pogingen opgegeven om los te komen. Hoewel ze wakker was, lag ze met haar ogen gesloten. Als ze haar ogen open zou doen, zou het donker om haar heen zijn, de enige lichtbron was een zwak streepje licht dat boven de deur naar binnen sijpelde. Ze had een vieze smaak in haar mond en verlangde ernaar haar tanden te kunnen poetsen.

Een deel van haar bewustzijn luisterde naar het geluid van voetstappen, die aangaven dat hij zou komen. Ze had geen idee hoe laat in de avond het was, behalve dat ze het gevoel had dat het te laat werd, dat hij niet meer zou komen. Een plotselinge vibratie in het bed maakte dat ze haar ogen opendeed. Het leek alsof er ergens in het gebouw een of andere machine was aangezet. Na een paar seconden was ze er niet meer zeker van of ze het zich verbeeldde of dat het geluid echt was.

Ze streepte weer een dag in haar hoofd af.

Het was de drieënveertigste dag in gevangenschap.

Haar neus kriebelde en ze draaide haar hoofd zodat ze haar neus langs het kussen kon schuren. Ze transpireerde. Het was warm en benauwd in de kamer. Ze was slechts gekleed in een nachthemd, dat om haar heen gewikkeld zat. Als ze haar heupen optilde, kon ze de stof net met haar wijsvinger en middelvinger vastpakken en het nachthemd aan de ene kant een centimeter per keer naar beneden schuiven. Ze herhaalde de procedure met haar andere hand. Maar er bleef onder haar rug een plooi in het nachthemd zitten. De matras was bobbelig

en ongemakkelijk. Door de totale isolering werden alle kleine indrukken, waar ze zich anders weinig druk om zou maken, danig versterkt. Het tuig zat los genoeg om van houding te kunnen veranderen en op haar zij te gaan liggen, maar dat was weinig comfortabel omdat ze dan haar ene hand op haar rug moest houden, waardoor haar arm voortdurend ging slapen.

Ze was niet bang, maar voelde daarentegen een steeds grotere opgekropte woede.

Tegelijkertijd werd ze gekweld door haar eigen gedachten die steeds weer overgingen in onaangename fantasieën over wat er met haar zou gebeuren. Ze haatte de gedwongen hulpeloosheid. Hoe ze ook probeerde om ergens anders aan te denken en zo de tijd te verdrijven en de feiten te verdringen, de angst sijpelde er altijd doorheen. Die hing als een gaswolk om haar heen en dreigde haar poriën binnen te dringen en het leven te vergifigen. Ze had ontdekt dat de beste manier om haar angst de baas te blijven was om te fantaseren over iets wat haar een gevoel van kracht gaf. Ze sloot haar ogen en riep de geur van benzine op.

Hij zat in een auto, het zijraam stond open. Ze rende naar de auto toe, goot de benzine door het raam naar binnen en stak een lucifer aan. Het was secundewerk. De benzine vatte onmiddellijk vlam. Hij kronkelde van de pijn en ze hoorde hem schreeuwen van angst en pijn. Ze rook de lucht van verbrand vlees en een scherpe geur van gesmolten plastic en van het vulmateriaal dat onder de stoelzitting zat en verkooldde.

Ze was vermoedelijk even ingedommeld want ze had de stappen niet gehoord, maar was meteen klaarwakker toen de deur openging. Het licht dat door de deuropening naar binnen kwam, verblindde haar.

Hij was in elk geval gekomen.

Hij was lang. Ze wist niet hoe oud hij was, maar hij was volwassen. Hij had roodbruin samengeklit haar, een bril met een zwart montuur en een dun sikje. Hij rook naar aftershave.

Ze haatte zijn geur.

Hij stond haar een hele tijd zwijgend vanaf het voeteneinde van de brits aan te kijken.

Ze haatte zijn zwijgen.

Zijn gezicht bevond zich in de schaduw van het licht van de deuropening en ze zag alleen zijn silhouet. Hij zei opeens iets tegen haar. Hij had een donkere, duidelijke stem die elk woord laatdunkend benadrukte.

Ze haatte zijn stem.

Hij vertelde dat het haar verjaardag was en dat hij haar wilde feliciteren. Zijn stem was niet onvriendelijk of ironisch. Hij was neutraal. Ze nam aan dat hij glimlachte.

Ze haatte hem.

Hij kwam dichterbij en liep om de brits heen naar het hoofdeinde. Hij legde de buitenkant van een vochtige hand op haar voorhoofd en gleeed met zijn vingers langs haar haargrens in een gebaar dat vermoedelijk vriendelijk bedoeld was. Dat was zijn verjaarscadeau aan haar.

Ze haatte zijn aanraking.

Hij sprak tegen haar. Ze zag zijn mond bewegen maar sloot het geluid van zijn stem buiten. Ze wilde niet luisteren. Ze wilde niet antwoorden. Ze hoorde dat hij harder ging praten. Er was een vleugje irritatie over haar gebrek aan respons in zijn stem gekomen. Hij had het over wederzijds vertrouwen. Na een paar minuten zweeg hij. Ze negeerde zijn blik. Vervolgens haalde hij zijn schouders op en begon hij de leren band bij te stellen. Hij trok het tuig over haar borst wat strakker aan en boog over haar heen.

Plotseling draaide ze zich naar links – van hem af – zo abrupt ze maar kon en zo ver de leren riemen haar toestonden. Ze trok haar knieën op naar haar kin en schopte hard in de richting van zijn hoofd. Ze richtte zich op zijn adamsappel en raakte hem met de punt van haar teen ergens onder zijn kin, maar hij was voorbereid en boog opzij, en het werd slechts een lichte, nauwelijks merkbare treffer. Ze probeerde nogmaals te trappen, maar hij was al buiten haar bereik.

Ze liet haar benen weer op de brits zakken.

Het laken hing op de grond over de rand van het bed. Haar nachthemd was ver boven haar heupen naar boven gegleden.

Hij stond een hele tijd stil zonder wat te zeggen. Daarna liep hij om de brits heen en maakte hij de voetenband vast. Ze probeerde haar benen naar zich toe te trekken, maar hij greep haar bij haar ene enkel en dwong haar knie met zijn andere hand omlaag, en vergrendelde haar voet met een leren riem. Hij liep om het bed heen en gespte haar andere voet ook vast.

Nu was ze totaal hulpeloos.

Hij viste het laken op van de grond en dekte haar toe. Hij stond twee minuten zwijgend naar haar te kijken. Ze kon zijn geilheid in het donker voelen, hoewel hij daar niets van liet blijken en er niets was wat

daarop wees. Hij had vast een stijve. Ze wist dat hij zijn hand wilde uitsteken en haar aan wilde raken.

Daarna keerde hij zich om, ging naar buiten en deed de deur achter zich dicht. Ze hoorde dat de deur werd vergrendeld, wat volstrekt onnodig was omdat ze met geen mogelijkheid van het bed af zou kunnen komen.

Ze lag minutenlang naar de smalle strook licht boven de deur te staren. Vervolgens bewoog ze zich en probeerde ze te voelen hoe strak de riemen zaten. Ze kon haar knie een stukje optillen, maar het tuig en de voetriemen trokken onmiddellijk strak. Ze ontspande zich. Ze lag doodstil en staarde in het niets.

Ze wachtte en fantaseerde over een jerrycan benzine en een lucifer.

In gedachten zag ze hem gedrenkt in benzine. Ze kon het doosje lucifers in haar hand zelfs voelen, schudde het heen en weer. Het rammelde. Ze deed het doosje open en koos een lucifer. Ze hoorde hem iets zeggen maar sloot haar oren en luisterde niet naar de woorden. Ze zag zijn gelaatsuitdrukking toen ze de lucifer naar het strijkvlak bracht. Ze hoorde het schrapende geluid van zwavel op het strijkvlak. Het klonk als een langgerekte donderslag. Ze zag de vlam oplichten.

Ze glimlachte een ongenadig lachje en zette zich schrap.

Het was de nacht dat ze dertien werd.

DEEL 1

IRREGULIERE VERGELIJKINGEN

16 tot 20 december

De vergelijking wordt benoemd naar de hoogste macht (de waarde van de exponent) van de onbekende grootheden. Als deze één is, is het een vergelijking van de eerste graad. Als de macht twee is, is het een vergelijking van de tweede graad, enzovoort. Vergelijkingen van een hogere graad dan de eerste kunnen meerdere waarden voor de onbekende grootheden geven. Deze waarden worden oplossingen genoemd.

**De vergelijking van de eerste graad (de lineaire vergelijking):
 $3x-9=0$ (oplossing: $x=3$)**

1

DONDERDAG 16 DECEMBER – VRIJDAG 17 DECEMBER

Lisbeth Salander schoof haar zonnebril naar het puntje van haar neus en kneep haar ogen onder de rand van haar zonnehoed tot spleetjes. Ze zag de vrouw van kamer 32 door de zij-ingang van het hotel naar buiten komen en naar een van de groenwitgestreepte ligstoelen bij het zwembad lopen. Ze keek geconcentreerd naar de grond voor zich en leek onvast op haar benen te staan.

Salander had haar eerder alleen van een afstand gezien. Ze schatte de leeftijd van de vrouw op ongeveer vijfendertig, maar ze had een uiterlijk waardoor ze tussen de vijftwintig en vijftig kon zijn. Ze had bruin haar tot op haar schouders, een langwerpige gezicht en een rijp lichaam, dat uit een postordercatalogus van dameslingerie leek te zijn geknipt. De vrouw was gekleed in sandalen, een zwarte bikini en een paarsgetinte bril. Ze was Amerikaanse en sprak met een zuidelijk dialect. Ze had een gele zonnehoed, die ze op de grond naast de ligstoel liet vallen, voordat ze de barkeeper van Ella Carmichaels bar wenkte.

Lisbeth Salander legde haar boek op haar schoot en nam een slok uit haar beker koffie, voordat ze zich uitrekte naar haar pakje sigaretten. Zonder haar hoofd af te wenden verplaatste ze haar blik naar de horizon. Vanaf haar plaats op het terras bij het zwembad kon ze tussen een groep palmen en de rododendrons bij de muur voor het hotel door, een glimp opvangen van de Caribische zee. Een stukje verderop zeilde een boot met de wind mee in noordelijke richting, op weg naar Saint Lucia of Dominica. Nog verder weg kon je de contouren ontwaren van een grijze vrachtboot op weg naar het zuiden, naar Guyana of een van de buurlanden. Een zwak briesje bestreed de warmte van de ochtend, maar ze voelde desondanks een zweetdruppel langzaam naar haar wenkbrauw sijpelen. Lisbeth Salander hield niet van bakken in de zon. Ze bracht de dagen zo veel mogelijk in de schaduw door en zat

daardoor haast permanent onder een parasol of zonnenscherm. Toch was ze zo bruin als een kokosnoot. Ze was gekleed in een kakikleurige, korte broek en een zwart topje.

Ze luisterde naar de vreemde klanken van de steeldrums die uit de luidspreker bij de bar stroomden. Ze was niet het minst geïnteresseerd in muziek en kon geen onderscheid maken tussen een smartlap en een popsong, maar steeldrums fascineerden haar. Het leek onwaarschijnlijk dat iemand een olievat kon stemmen en nóg onwaarschijnlijker dat het vat zó bespeeld kon worden, dat het controleerbare geluiden afgaf die op niets anders leken. Ze ervoer de geluiden als magisch.

Plotseling voelde ze zich geïrriteerd en verplaatste ze haar blik terug naar de vrouw die net een glas met een sinaasappelkleurig drankje in ontvangst had genomen.

Dát was Lisbeth Salanders probleem niet. Ze kon alleen niet begrijpen waarom de vrouw daar bleef. Lisbeth Salander luisterde al vier nachten, sinds het stel was gearriveerd, naar de dof doorklinkende terreur die zich in de kamer van de burens afspeelde. Ze had horen huilen en zachte, opgewonden stemmen gehoord en een paar keer had ze het geluid van klappen opgevangen. De man die daarvoor verantwoordelijk was, Lisbeth vermoedde dat het haar man was, was in de veertig. Hij had donker, steil haar met een tijdloze scheiding in het midden en leek voor zaken op Grenada te zijn. Lisbeth Salander had geen idee wat hij voor beroep had, maar de man was elke ochtend netjes gekleed in een colbert en een stropdas en dronk koffie in de bar van het hotel, voordat hij zijn aktetas pakte en buiten een taxi nam.

Hij keerde laat in de middag terug naar het hotel, waarna hij ging zwemmen en met zijn vrouw bij het zwembad zat. Ze aten 's avonds altijd samen in wat een zeer discreet en liefdevol samenzijn leek. De vrouw dronk mogelijk een of twee glazen te veel, maar haar dronkenschap was niet storend of opzienbarend.

De ruzies in de kamer van de burens begonnen meestal tussen tien en elf uur 's avonds, ongeveer omstreeks de tijd dat Lisbeth in bed kroop met een boek over de geheimen van de wiskunde. Er was geen sprake van zware mishandeling. Voor zover Lisbeth door de muur heen kon opmaken, was het een slepende, zeurende ruzie. Afgelopen nacht had Lisbeth haar nieuwsgierigheid niet kunnen bedwingen en was ze op het balkon gaan staan om door de open balkondeur van het paar te horen waar het over ging. De man had meer dan een uur door de kamer heen en weer gelopen en erkend dat hij een klootzak was en

dat hij haar niet waard was. Hij had keer op keer tegen haar gezegd dat zij hem vast een stiekemerd vond. En telkens had zij geantwoord dat dat niet zo was en had ze hem geprobeerd te kalmeren. Hij was steeds feller geworden en had haar uiteindelijk door elkaar gerammeld. Tot ze hem had geantwoord zoals hij wilde: 'Ja, je bent onbetrouwbaar.' Hij had haar afgedwongen bekentenis meteen benut als excuus om haar, haar handel en wandel en haar karakter eens flink te bekritisieren. Hij had haar een hoer genoemd, een woord waartegen Lisbeth Salander ongetwijfeld in actie was gekomen als de aanklacht tegen haar gericht was geweest. Nu was dat echter niet het geval en daardoor niet háár probleem, en dus vond ze het lastig om te beslissen of ze op de een of andere manier zou reageren.

Lisbeth had ontsteld naar zijn gezeur staan luisteren, dat plotseling was overgegaan in iets wat klonk als een oplawaai. Ze had net besloten de gang op te gaan om een trap tegen de deur van de burens te geven toen het stil was geworden.

Nu ze de vrouw bij het zwembad inspecteerde, zag ze een vage, blauwe plek op haar schouder en een schaafwond op haar heup, maar verder geen opzienbarende verwondingen.

Negen maanden eerder had Lisbeth een artikel gelezen in *Popular Science*, een tijdschrift dat iemand op de Romeinse luchthaven Leonardo da Vinci vergeten was, en plotseling had ze een onbestemde fantasie ontwikkeld voor een dergelijk obscuur onderwerp als sferische astronomie. Ze had volstrekt impulsief een bezoek gebracht aan de academische boekhandel van Rome en enkele van de belangrijkste proefschriften over dat onderwerp aangeschaft. Om sferische astronomie te begrijpen had ze zich echter wel moeten verdiepen in de complexe mysteriën van de wiskunde. Gedurende haar reizen van de laatste maanden had ze vaak academische boekhandels bezocht om nog meer boeken over dat onderwerp te zoeken.

De boeken hadden voornamelijk in haar koffer gelegen en haar studie was onsystematisch geweest en zonder eigenlijk doel, totdat ze de academische boekhandel van Miami was binnengelopen en weer naar buiten was gekomen met *Dimensions in Mathematics* van dr. L.C. Parnault, Harvard University, 1999. Ze had het boek gevonden vlak voordat ze naar de Florida Keys zou vertrekken om van daaruit te gaan eilandhoppen door de Cariben.

Daarna had ze Guadalupe afgewerkt (twee dagen in een onbegrijpelijk gat), Dominica (gezellig en ontspannen, vijf dagen), Barbados

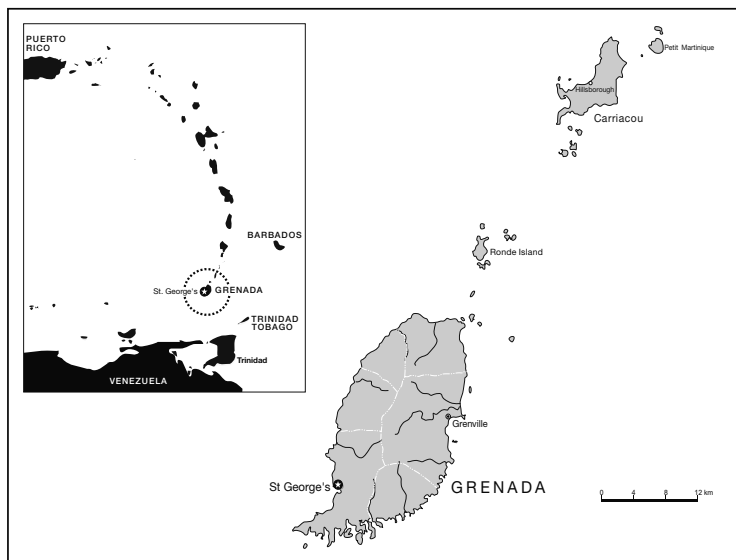

(een etmaal in een Amerikaans hotel waar ze zich vreselijk onwelkom voelde) en Saint Lucia (negen dagen). Op Saint Lucia had ze wel langere tijd willen blijven, als ze geen ruzie had gekregen met een local van de jeugdliga, een knul die traag van begrip was en die tekeering in de bar van het hotel in het achterafstraatje waar ze logeerde. Uiteindelijk had ze haar geduld verloren en een baksteen naar zijn hoofd gesmeten, uitgecheckt bij het hotel en een veerboot genomen met als bestemming Saint George's, de hoofdstad van Grenada, een land waar ze nog nooit van had gehoord voor ze aan boord ging.

Ze was 's morgens om tien uur op een ochtend in november tijdens een tropische regenbui op Grenada aan land gegaan. Uit *The Caribbean Traveller* had ze begrepen dat Grenada bekendstaat als *Spice Island*, kruideneiland, en dat het een van de grootste producenten van nootmuskaat ter wereld is. Het eiland had 120.000 inwoners, maar nog eens ruim 200.000 Grenadianen woonden in de VS, Canada of Engeland, wat een indruk gaf van de arbeidsmarkt in het vaderland. Het was een bergachtig landschap rondom een dode vulkaan, de Grand Etang.

Historisch gezien was Grenada een van vele onbeduidende, voormalige Britse koloniën. In 1795 had Grenada politiek opzien gebaard nadat een vrijgelaten voormalige slaaf genaamd Julian Fedon geïnspireerd was geraakt door de Franse Revolutie en een opstand was begonnen, waardoor de Kroon zich genoodzaakt had gezien troepen te sturen om een groot aantal rebellen in de pan te hakken, neer te schieten, op te hangen en te verminken. Wat het koloniale regime had geschokt, was dat ook een aantal arme blanken zich zonder enige etiquette of consideratie met de rassengrenzen bij de opstand van Fedon had aangesloten. De opstand was neergeslagen, maar Fedon was nooit gevangengenomen; hij was verdwenen in het bergmassief van de Grand Etang, waar hij was uitgegroeid tot een plaatselijke legende van Robin Hood-achtige properties.

Krap tweehonderd jaar later, in 1979, had advocaat Maurice Bishop een nieuwe revolutie teweeggebracht, die volgens de reisgids was geïnspireerd op *the communist dictatorships in Cuba and Nicaragua*, maar van wie Lisbeth Salander een heel ander beeld had gekregen toen ze Philip Campbell had ontmoet – leraar, bibliothecaris en baptistenprediker – in wiens gastenverblijf ze de eerste dagen had geloogd. De geschiedenis kon zo worden samengevat dat Bishop een zeer populaire volksleider was geweest die een gestoorde dictator ten

val had gebracht, die bovendien een ufo-fantast was die een deel van de magere rijksbegroting besteedde aan het jacht maken op vliegende schotels. Bishop had gepleit voor economische democratie en de eerste wetgeving van het land voor gelijke behandeling tussen de seksen ingevoerd, voordat hij in 1983 werd vermoord.

Na de moord, een slachting van ongeveer honderdtwintig mensen inclusief de minister van Buitenlandse Zaken, de minister van Emancipatiezaken en enkele belangrijke vakbondsleiders, waren de VS het land binnengevallen en hadden zij democratie ingevoerd. Voor Grenada betekende dat dat de werkloosheid toenam van ruim zes naar bijna vijftig procent en dat de cocaïnehandel weer verreweg de belangrijkste bron van inkomsten werd. Philip Campbell had zijn hoofd geschud over de beschrijving in Lisbeths reisgids en had haar goede tips gegeven over welke personen en wijken ze na het invallen van de duisternis moest vermijden.

In Lisbeth Salanders geval waren dergelijke adviezen vrij nutteloos. Maar ze had gewoon geen kennisgemaakt met de criminaliteit van Grenada doordat ze verliefd was geworden op de Grand Anse Beach meteen ten zuiden van Saint George's, een kilometerslang en dunbevolkt zandstrand waar ze uren kon wandelen zonder met iemand te hoeven praten of zelfs ook maar iemand tegen te komen. Ze was ver-

huisd naar het Keys, een van de weinige Amerikaanse hotels aan het strand. Daar had ze zeven weken gebivakkeerd en niet veel meer gedaan dan op het strand lopen en de lokale vrucht, *chinup*, eten, die qua smaak deed denken aan bittere Zweedse kruisbessen, en waarvan ze maar geen genoeg kon krijgen.

Het was laagseizoen en nog geen derde van de kamers bij het Keys was verhuurd. Het enige probleem was dat haar rust en haar versnipperde wiskundestudie plotseling werden verstoord door de gedempte terreur in de kamer naast haar.

Mikael Blomkvist zette zijn wijsvinger op de bel van Lisbeth Salanders appartement aan de Lundagatan. Hij verwachtte niet dat ze open zou doen, maar het was een gewoonte van hem geworden om eenmaal per maand bij haar langs te gaan om te zien of er een verandering had plaatsgevonden. Toen hij de brievenbus openpeuterde, zag hij de stapel reclame. Het was even na tienen 's avonds en het was te donker om te beoordelen in hoeverre de stapel sinds de vorige keer was gegroeid.

Even stond hij besluiteloos in het trappenhuis voordat hij gefrustreerd rechtsomkeert maakte en het pand verliet. Hij wandelde in een rustig tempo naar zijn flat aan de Bellmansgatan, zette het koffiezetapparaat aan en sloeg de avondkranten open nog vóór de late uitzending van het journaal. Hij was wat neerslachtig en vroeg zich af waar Lisbeth Salander zich bevond. Hij voelde een vage ongerustheid en ging voor de zoveelste keer in zijn gedachten na wat er eigenlijk was gebeurd.

Vorig jaar kerst had hij Lisbeth Salander uitgenodigd in zijn huisje in Sandhamn. Ze hadden lange wandelingen gemaakt en zachtjes de naweën besproken van de dramatische gebeurtenissen waarbij ze dat jaar allebei betrokken waren geweest. Het jaar waarin Mikael iets had ervaren wat hij achteraf beoordeelde als een levenscrisis. Hij was veroordeeld voor laster en had een paar maanden in de gevangenis doorgebracht, zijn beroepsmatige carrière als journalist was danig verstoord en hij had met de staart tussen de benen zijn post als verantwoordelijk uitgever van het tijdschrift *Millennium* verlaten. Maar plotseling was alles anders geworden. Een opdracht om een biografie over de industrieel Henrik Vanger te schrijven, wat hij had beschouwd als een absurd goedbetaalde therapie, was plotseling veranderd in een wanhopige jacht op een doortrapte en onbekende seriemoordenaar.

Tijdens deze jacht had hij Lisbeth Salander leren kennen. Mikael voelde verstrooid aan het vage litteken dat de strop vlak onder zijn

linkeroor had gevormd. Lisbeth had hem niet alleen geholpen bij de jacht op de moordenaar, ze had letterlijk zijn leven gered.

Telkens weer had ze hem overrompeld met haar opmerkelijke vaardigheden – een fotografisch geheugen en een fenomenale computerkennis. Mikael Blomkvist vond van zichzelf dat hij goed met computers kon omgaan, maar Lisbeth Salander hanteerde computers alsof ze een pact had gesloten met de duivel. Hij was langzaam gaan inzien dat ze een hacker van wereldklasse was, en binnen de exclusieve, internationale club die zich bezighield met computercriminaliteit op het hoogste niveau was ze een legende, zij het uitsluitend onder haar pseudoniem *Wasp*.

Haar vermogen om ongemerkt een kijkje te nemen in andermans computer had hem het materiaal verschaft dat hij nodig had om zijn journalistieke nederlaag om te zetten in de Wennerström-affaire, een scoop die een jaar later nog steeds het onderwerp was van internationaal politieonderzoek naar financieel-economische criminaliteit en Mikael aanleiding gaf om regelmatig in praatprogramma's op tv te verschijnen.

Een jaar eerder had hij met immense bevrediging tegen de scoop aangekeken – als vorm van wraak en als rehabilitatie uit de journalistieke goot. Maar de voldoening was al spoedig afgenomen. Na een paar weken was hij het spuugzat om telkens antwoord te moeten geven op dezelfde vragen van journalisten en mensen van de FIOD-ECD. *Het spijt me, ik kan mijn bronnen niet prijsgeven*. Toen een journalist van de Engelstalige *Azerbajdzjan Times* zich de moeite had getroost om helemaal naar Stockholm af te reizen om dezelfde onnozele vraag te stellen, was de maat vol geweest. Mikael had het aantal interviews beperkt tot een minimum en was de laatste maanden alleen nog maar bereid geweest op te draven als 'Zij van TV 4' belde, en dat gebeurde uitsluitend wanneer het onderzoek een nieuwe, duidelijke fase inging.

Mikaels samenwerking met 'Zij van TV 4' had bovendien een geheel andere dimensie gekregen. Zij was de eerste journaliste geweest die had toegehapt op de onthulling, en zonder haar inzet op de avond dat *Millennium* de primeur had prijsgegeven, was het maar de vraag geweest of het verhaal een dergelijke impact zou hebben gehad. Pas later had Mikael gehoord dat ze haar redactie uit alle macht had moeten bewegen om het verhaal ruimte te geven. Er was enorm veel weerstand geweest om die leugenaar van *Millennium* voor het voetlicht te plaatsen en tot het moment dat de uitzending begon, was het onzeker

geweest of de batterij advocaten van de redactie het verhaal door zou laten. Diverse oudere collega's hadden hun afkeuring laten blijken en gemeend dat als ze het bij het verkeerde eind had, haar carrière voorbij was. Ze had voet bij stuk gehouden en het was het verhaal van het jaar geworden.

De eerste week had ze het verhaal zelf bewaakt, zij was immers de enige verslaggeefster die wat van het onderwerp af wist, maar ergens voor kerst had Mikael gemerkt dat alle commentaren en nieuwe wendingen in het verhaal afkomstig waren van mannelijke collega's. Met de jaarwisseling kreeg Mikael via via te horen dat zij gewoon van het onderwerp was afgehaald met de motivatie dat een dusdanig belangrijk verhaal door serieuze financieel verslaggevers moest worden behandeld en niet door een grietje uit Gotland of Bergslagen, of waar ze ook vandaan kwam. De volgende keer dat TV 4 belde en om commentaar vroeg, had Mikael gezegd dat hij zich alleen voor TV 4 uitsprak als 'Zij' de vragen stelde. Er verstreken een paar dagen van chagrijnig zwijgen voordat de jongens bij TV 4 capituleerden.

Mikaels verminderde interesse voor de Wennerström-affaire viel samen met het moment waarop Lisbeth Salander uit zijn leven verdween. Hij begreep nog steeds niet wat er was gebeurd.

Ze waren op tweede kerstdag uit elkaar gegaan en hij had haar tussen kerst en oud en nieuw niet gezien. Laat op de avond voor oudejaarsavond had hij haar gebeld, maar ze had niet opgenomen.

Op oudejaarsdag had hij twee keer bij haar aangebeld. De eerste keer had er licht gebrand in haar flat, maar ze had niet opgedaan. De tweede keer was het donker geweest. Op nieuwjaarsdag had hij nogmaals geprobeerd haar te bellen zonder dat er werd opgenomen. Daarna had hij alleen het bericht gekregen dat de abonnee niet bereikbaar was.

Hij had haar de daaropvolgende dagen twee keer gezien. Begin januari was hij, toen hij haar telefonisch niet te pakken kreeg, naar haar toe gegaan en had hij op het trapje bij haar voordeur in de portiek zitten wachten. Hij had een boek meegenomen en had vier uur gewacht voordat ze even voor elven 's avonds thuis was gekomen. Ze had een bruine doos bij zich gehad en was abrupt blijven staan toen ze hem had opgemerkt.

'Hoi, Lisbeth,' had hij gezegd en hij had het boek dichtgeslagen.

Ze had hem uitdrukkelingsloos aangestaard, zonder warmte of vriendschap in haar blik. Vervolgens was ze langs hem heen gelopen en had ze de sleutel in het slot gestoken.

‘Trakteer je me op een kop koffie?’ had Mikael gevraagd.

Ze had zich naar hem toe gekeerd en zachtjes gezegd: ‘Ga weg. Ik wil je niet meer zien.’

Daarna had ze de deur voor de neus van een hoogst verbaasde Mikael Blomkvist dichtgedaan en had hij haar de deur aan de binnenkant horen afsluiten.

De tweede keer dat hij haar zag, was maar drie dagen later. Hij was met de metro onderweg van Slussen naar T-centralen. Toen de trein op station Gamla Stan stilstond en hij naar buiten keek, zag hij haar op het perron staan, op minder dan 2 meter van hem vandaan. Hij zag haar op het moment dat de deuren dichtgingen. Ze keek vijf seconden dwars door hem heen alsof hij lucht was, voordat ze haar hielen lichtte en uit zijn gezichtsveld verdween terwijl de trein begon te rijden.

De boodschap was niet mis te verstaan geweest. Lisbeth Salander wilde niets meer met Mikael Blomkvist te maken hebben. Ze had hem net zo effectief uit haar leven gebannen als een bestand dat ze van haar computer had gewist. Zonder verdere verklaring. Ze had een ander mobiel nummer genomen en reageerde niet op e-mails.

Mikael zuchtte, zette de tv uit, liep naar het raam en keek naar het stadhuis.

Hij vroeg zich af of hij er fout aan deed om met regelmatige tussenpozen bij haar langs te gaan. Mikael's houding was altijd geweest dat als een vrouw zo duidelijk aangaf dat ze niets van hem moest hebben, hij zijn eigen weg ging. Het niet respecteren van een dergelijke boodschap was in zijn ogen hetzelfde als een gebrek aan respect voor de dame in kwestie.

Mikael en Lisbeth hadden met elkaar gevreeën. Maar dat was op haar initiatief geweest en de verhouding had een halfjaar geduurd. Als het haar beslissing was om dat verhaal net zo verrassend af te sluiten als ze het begonnen was, dan had Mikael daar geen probleem mee. Die beslissing lag bij haar. Mikael had er geen moeite mee om zichzelf te hervinden in de rol van ‘ex-vriend’, als hij dat al was, maar wat hem onthutste was Lisbeth Salanders totale afwijzing.

Hij was niet verliefd op haar; ze waren zo verschillend als twee personen maar zijn konden, maar hij mocht haar graag en hij miste dat lastige mens oprecht. Hij had gedacht dat hun vriendschap wederzijds was. Hij voelde zich kortom een idioot.

Hij bleef een hele tijd voor het raam staan kijken.

Uiteindelijk nam hij een definitief besluit.

Als Lisbeth Salander een zodanig grondige hekel aan hem had dat

ze hem niet eens gedag wilde zeggen als ze elkaar in de metro tegenkwamen, was hun vriendschap vermoedelijk passé en de schade niet te repareren. Hij zou in het vervolg geen initiatieven meer ontplooiën om weer met haar in contact te komen.

Lisbeth Salander keek op haar horloge en constateerde dat ze ondanks het stilzitten in de schaduw helemaal bezweet was. Het was halfelf 's morgens. Ze leerde een drie regels lange wiskundige formule uit haar hoofd en sloeg toen het boek *Dimensions in Mathematics* dicht. Daarna pakte ze haar kamersleutel en het pakje sigaretten van het tafeltje.

Haar kamer lag op de tweede verdieping, wat ook de bovenste verdieping van het hotel was. Ze trok haar kleren uit en liep naar de douche.

Een twee decimeter lange, groene hagedis keek haar vanaf de muur vlak onder het plafond aan. Lisbeth Salander keek terug, maar maakte geen aanstalten het beest weg te jagen. Hagedissen waren overal op het eiland. Ze slopen de kamer binnen door de jaloezieën voor het open raam, kropen onder de deur door of door het ventilatierooster in de badkamer. Ze vond gezelschap dat haar grotendeels met rust liet wel prettig. Het water was fris, maar niet ijskoud en ze bleef vijf minuten onder de douche staan om af te koelen.

Toen ze de kamer weer in kwam, bleef ze naakt voor de spiegel op de kast staan en keek ze verbaasd naar haar lichaam. Ze woog nog steeds maar veertig kilo en was iets meer dan één meter vijftig lang. Daar was weinig aan te doen. Ze had smalle ledematen als van een pop, kleine handen en weinig tot geen heupen.

Maar ze had tegenwoordig borsten.

Ze was haar hele leven zo plat als een dubbeltje geweest, net of ze nog niet in de puberteit was geweest. Het had er gewoon belachelijk uitgezien en ze had het altijd onbehaaglijk gevonden om zich naakt te moeten vertonen.

Plotseling had ze borsten. Er was geen sprake van ballonnen (dat had ze ook niet gewild en dat zou er nóg belachelijker uit hebben gezien op haar verder spichtige lichaam), maar het waren twee stevige ronde borsten van gemiddeld formaat. De verandering was voorzichtig uitgevoerd en de proporties waren volstrekt normaal. Maar het verschil was onmiskenbaar, zowel voor haar uiterlijk als voor haar hoogstpersoonlijke welbevinden.

Ze had vijf weken in een kliniek buiten Genua doorgebracht voor het verkrijgen van de implantaten die de basis vormden voor haar

nieuwe borsten. Ze had de kliniek en de artsen gekozen die de absoluut beste en meest serieuze reputatie in Europa hadden. Haar arts, een charmante, stoïcijnse vrouw genaamd Alessandra Perrini, had geconstateerd dat haar borsten fysiek onderontwikkeld waren en dat een borstvergroting daardoor op medische gronden kon worden uitgevoerd.

De ingreep was niet pijnloos geweest, maar haar borsten zagen er heel natuurlijk uit en voelden ook zo aan, en de littekens waren nu bijna verdwenen. Ze had geen seconde spijt gehad van haar beslissing. Ze was tevreden. Nu, een halfjaar later, kon ze nog steeds niet met naakt bovenlijf langs een spiegel lopen zonder stil te blijven staan en met vreugde te constateren dat haar kwaliteit van leven was verhoogd.

Tijdens haar verblijf in de kliniek in Genua had ze ook een van haar negen tatoeages laten verwijderen, een twee centimeter lange wesp aan de rechterkant van haar hals. Ze vond haar tatoeages prachtig, vooral de grote draak die van haar schouderblad tot haar bil liep, maar ze had toch besloten om de wesp te laten verwijderen. De reden was dat hij zó zichtbaar en in het oog springend was dat ze gemakkelijk herkenbaar en te identificeren was. Lisbeth Salander wilde niet herkenbaar en niet te identificeren zijn. De tatoeage was met laserbehandeling verwijderd en als ze met haar wijsvinger over haar hals streek, kon ze vaag een litteken voelen. Bij nadere inspectie bleek dat haar zongebruinde huid iets lichter was op de plaats waar de tatoeage had gezeten, maar als je vluchtig keek, was er niets van te zien. In totaal had haar verblijf in Genua omgerekend ongeveer 190.000 kronen gekost.

En dat geld had ze.

Ze stopte met dromen voor de spiegel en trok een slipje en een bh aan. Twee dagen nadat ze de kliniek in Genua had verlaten, had ze voor het eerst in haar vijftienvijftigjarige leven een zaak voor dameslingerie bezocht en het kledingstuk gekocht dat ze nooit eerder nodig had gehad. Nadien was ze zesentwintig geworden en droeg ze haar bh met een zeker genoegen.

Ze trok een spijkerbroek aan en een zwart T-shirt met de tekst CONSIDER THIS A FAIR WARNING. Ze vond haar sandalen en haar zonnehoed en hing een zwarte nylontas over haar schouder.

Op weg naar de uitgang hoorde ze gemompel van een groepje hotelgasten bij de receptie. Ze minderde vaart en spitste haar oren.

'Just how dangerous is she?' vroeg een donkere vrouw met een harde stem en een Europees accent. Lisbeth herkende haar van een charter-

gezelschap uit Londen dat tien dagen daarvoor was aangekomen.

Freddie McBain, de grijzende receptionist die Lisbeth Salander altijd met een vriendelijk lachje begroette, keek bezorgd. Hij verklaarde dat de instructies aan alle hotelgasten gegeven moesten worden en dat er geen reden tot ongerustheid was als de gasten alle instructies zorgvuldig opvolgden. Zijn antwoord leverde een stortvloed van vragen op.

Lisbeth Salander trok haar wenkbrauwen op en liep naar de bar, waar ze Ella Carmichael achter de toog aantrof.

‘Waar gaat het over?’ vroeg ze terwijl ze met haar duim naar het groepje bij de receptie wees.

‘Mathilda dreigt ons met een bezoek te vereren.’

‘Mathilda?’

‘Mathilda is een orkaan die een paar weken geleden voor de kust van Brazilië is ontstaan en die vanochtend dwars door Paramaribo is getrokken, de hoofdstad van Suriname. Het is onduidelijk welke richting ze op gaat, vermoedelijk meer naar het noorden in de richting van de VS. Maar als ze de kust volgt in westelijke richting, liggen Trinidad en Grenada op de route. Dan kan het winderig worden.’

‘Ik dacht dat het orkaanseizoen voorbij was.’

‘Dat is het ook. We hebben altijd orkaanwaarschuwingen in september en oktober. Maar nu is het klimaat zo in de war door het broeikaseffect en zo, dat je nergens meer zeker van kunt zijn.’

‘Oké. En wanneer wordt Mathilda verwacht?’

‘Binnenkort.’

‘Moet ik iets doen?’

‘Lisbeth, orkanen zijn niet om mee te spotten. We hadden in de jaren zeventig van de vorige eeuw een orkaan die hier op Grenada een enorme ravage heeft aangericht. Ik was toen elf en woonde in een dorp bij de Grand Etang op de weg naar Grenville, en ik zal die nacht nooit vergeten.’

‘Hm.’

‘Maar je hoeft niet ongerust te zijn. Blijf zaterdag in de buurt van het hotel. Pak een tas met spullen die je niet kwijt wilt raken, zoals die computer waar je altijd mee zit te spelen, en neem die mee als het bevel komt om naar de stormkelder te gaan. Dat is alles.’

‘Oké.’

‘Wil je wat drinken?’

‘Nee.’

Lisbeth Salander liep zonder wat te zeggen weg. Ella Carmichael

schudde glimlachend haar hoofd. Het had een paar weken geduurd voordat ze aan dat wonderlijke meisje was gewend, maar ze had wel begrepen dat Lisbeth Salander niet verwaand was, ze was gewoon totaal anders. Maar ze betaalde haar drankjes zonder gemor, bleef redelijk nuchter, besteedde geen aandacht aan anderen en maakte nooit ruzie.

Het openbaar vervoer van Grenada bestond hoofdzakelijk uit fantasievol gedecoreerde minibuses die af en aan reden zonder rekening te houden met vertrektijden en andere formaliteiten. Ze pendelden zolang het licht was. Maar na het invallen van de duisternis was het grotendeels onmogelijk om je zonder eigen auto te verplaatsen.

Lisbeth Salander hoefde maar een minuut langs de weg naar Saint George's te wachten voordat een van de busjes afremde. De chauffeur was een rasta en had keihard *No Woman No Cry* op staan. Ze sloot haar oren af, betaalde haar dollar en wurmde zich tussen een stevige dame met grijs haar en twee jongens in schooluniform.

Saint George's lag in een U-vormige baai die The Carenage, de binnenhaven, vormde. Rond de haven verhieven zich steile heuvels met woonhuizen, oude koloniale gebouwen en een vesting, Fort Rupert, die helemaal op de punt van een steile rots bij de landtong lag.

Saint George's was een extreem compacte en samengevoegde stad met smalle straatjes en talloze steegjes. De huizen klommen tegen de heuvels op en buiten een gecombineerd cricketveld en een renbaan aan de noordkant van de stad was er vrijwel geen horizontaal vlak.

Ze stapte halverwege de haven uit en wandelde naar MacIntyre's Electronics op de top van een korte, steile helling. Grotendeels alle producten die op Grenada werden verkocht, waren geïmporteerd uit de VS of Engeland en kostten daardoor twee keer zo veel als op andere plaatsen, maar daar stond tegenover dat de zaak airconditioning had.

De reservebatterijen die ze had besteld voor haar Apple PowerBook (G4 titanium met een 17'-scherm) waren eindelijk gearriveerd. In Miami had ze een Palm-handcomputer met inklapbaar toetsenbord aangeschaft waarop ze haar e-mail kon lezen en die ze gemakkelijk in haar nylontas mee kon nemen in plaats van haar PowerBook mee te slepen, maar het was een slechte vervanging van de 17'-monitor. De originele batterijen waren echter slecht geworden en gingen telkens maar een halfuur mee voordat ze weer moesten worden opgeladen, wat een ellende was als ze buiten op het terras bij het zwembad wilde

zitten en ook omdat de stroomvoorziening op Grenada nogal wat te wensen overliet. Ze betaalde met een creditcard die op naam stond van Wasp Enterprises, stopte de batterijen in de nylontas en ging weer naar buiten, de middaghitte in.

Ze bracht een bezoek aan de Barclays Bank en nam 300 dollar op en ging vervolgens naar de markt, waar ze een bos wortelen, zes mango's en een anderhalve literfles mineraalwater kocht. Haar nylontas was aanzienlijk zwaarder geworden en toen ze weer bij de haven kwam, had ze honger en dorst. Ze wilde eerst naar The Nutmeg gaan, maar de ingang van het restaurant leek totaal verstopt met gasten. Ze liep verder naar het rustiger Turtleback, helemaal aan het eind van de haven, nam plaats op de veranda en bestelde een bord calamares met gebakken aardappels en een flesje Carib, het plaatselijke bier. Ze trok een achtergebleven exemplaar van de plaatselijke krant *Grenadian Voice* naar zich toe en keek dat in twee minuten door. Het enige artikel dat van belang was, was een pathetische waarschuwing voor de mogelijke komst van Mathilda. De tekst was geïllustreerd met een foto die een ingestort huis voorstelde en een herinnering was aan de ravage na de eerste grote orkaan die het land had geteisterd.

Ze vouwde de krant op, nam een slok Carib direct uit het flesje en leunde achterover, toen ze de man van kamer 32 vanuit de bar de veranda op zag komen. Hij had zijn bruine aktetas in zijn ene hand en een groot glas Coca-Cola in de andere. Zijn ogen gleden zonder blijk van herkenning over haar heen voordat hij aan de andere kant van de veranda ging zitten en zijn blik op het water voor het restaurant richtte.

Lisbeth Salander bekeek de man en profiel. Hij leek totaal afwezig, zat eerst zeven minuten doodstil en tilde toen opeens zijn glas op en nam drie grote slokken. Hij zette het glas weer neer en hervatte zijn staren. Na een tijdje deed Lisbeth haar tas open en pakte ze *Dimensions in Mathematics*.

Lisbeth was haar hele leven al gek geweest op puzzels en raadsels. Toen ze negen was, had ze van haar moeder een Rubiks-kubus gekregen. Die had haar vermogen tot logisch denken bijna veertig frustrerende minuten op de proef gesteld voordat ze eindelijk had ingezien hoe het werkte. Daarna had ze geen problemen meer gehad om hem goed te draaien. Ze had nooit fouten gehad in vragen in intelligentietests van de kranten; vijf vreemdsoortig gevormde figuren en de vraag hoe de zesde in de serie eruit moest zien. Het antwoord was voor haar altijd zo klaar als een klontje.

Op de basisschool had ze optellen en aftrekken geleerd. Vermenigvuldigen, staartdelingen en meetkunde waren een natuurlijke aanvulling. Ze kon de rekening bij een restaurant optellen, een factuur opstellen en de baan berekenen van een artilleriegranaat die met een bepaalde snelheid in een bepaalde hoek werd afgevuurd. Dat waren vanzelfsprekendheden. Voordat ze het artikel in *Popular Science* had gelezen, was ze nooit ook maar één seconde gefascineerd door wiskunde of had ze ook maar bedacht dat de tafels van vermenigvuldiging mathematiek waren. De tafels van vermenigvuldiging, dat was iets wat ze in een middag op school uit haar hoofd had geleerd en ze had niet kunnen begrijpen waarom de meester daar een heel jaar over was blijven doorzeuren.

Plotseling had ze de onverbidelijke logica vermoed die achter de gepresenteerde redeneringen en formules moest zitten, wat haar naar de planken met wiskundeboeken van de academische boekhandel had geleid. Maar pas toen ze *Dimensions in Mathematics* had opengeslagen, was er een heel nieuwe wereld voor haar opengegaan. Wiskunde was eigenlijk een logische puzzel met oneindige variaties; raadsels die konden worden opgelost. De truc was niet om rekenvoorbeelden op te lossen, want vijf maal vijf was altijd vijftientig. De truc was om de structuur te begrijpen van de verschillende regels die het mogelijk maakten om elk willekeurig wiskundig probleem op te lossen.

Dimensions in Mathematics was geen strikt leerboek in de wiskunde, maar een 1.200 pagina's dikke pil over de geschiedenis van de wiskunde, van de oude Grieken tot de huidige pogingen om sferische astronomie te beheersen. Het werd beschouwd als de Bijbel, in dezelfde klasse als wat Diophantos' *Arithmetica* ooit voor serieuze wiskundigen had betekend – en nog steeds betekent. Toen ze *Dimensions* voor de eerste keer op het terras van het hotel aan de Grand Anse Beach had opengeslagen, was ze plotseling beland in een betoverende wereld van cijfers. In een boek geschreven door een auteur die niet alleen pedagogisch was, maar er tevens in slaagde de lezer te vermaken met anekdotes en overrompelende problemen. Ze kon de wiskunde volgen van Archimedes tot aan het huidige Jet Propulsion Laboratory in Californië. Ze begreep de methodes waarmee de problemen werden opgelost.

De stelling van Pythagoras ($a^2+b^2=c^2$), ongeveer 500 jaar voor Christus geformuleerd, werd een aha-erlebnis. Ze begreep plotseling de inhoud van wat ze al in de bovenbouw, tijdens een van de weinige

lessen die ze had bijgewoond, uit haar hoofd had geleerd. *In een rechthoekige driehoek is het kwadraat van de lengte van de hypotenusa gelijk aan de som van de kwadraten van de lengten van de rechthoekszijden.* Ze raakte gefascineerd door de ontdekking van Euclides, in 300 voor Christus, dat een perfect getal altijd *een veelvoud van twee getallen is, waarbij het ene getal een macht is van 2 en het andere wordt gevormd door het verschil tussen de volgende macht van 2 en 1.* Dat was een verfijning van de stelling van Pythagoras en ze zag in dat de combinaties oneindig waren.

$$6=2^1x(2^2-1)$$

$$28=2^2x(2^3-1)$$

$$496=2^4x(2^5-1)$$

$$8.128=2^6x(2^7-1)$$

Zo kon ze een hele tijd doorgaan zonder een getal te vinden dat met die regel brak. Dat was een logica die Lisbeth Salanders gevoel voor het absolute aansprak. Ze werkte vrolijk Archimedes, Newton, Martin Gardner en diverse andere klassieke mathematici door.

Daarna kwam ze bij het hoofdstuk over Pierre de Fermat, wiens mathematische raadsel, het theorema van Fermat, haar zeven weken lang verblufte. Wat op zich een beperkte tijdspanne was, aangezien Fermat de mathematici bijna vierhonderd jaar lang tot waanzin had gedreven, voordat een Engelsman met de naam Andrew Wiles er pas in 1993 in was geslaagd Fermats puzzel op te lossen.

Het theorema van Fermat was een verleidelijk eenvoudige opgave.

Pierre de Fermat werd in 1601 geboren in Beaumont-de-Lomage in het zuidwesten van Frankrijk. Opvallend genoeg was hij niet eens mathematicus, hij was een ambtenaar die zich in zijn vrije tijd bezighield met wiskunde, als een soort bizarre hobby. Toch wordt hij beschouwd als een van de meest begaafde, autodidactische wiskundigen ooit. Net als Lisbeth Salander was hij verzot op het oplossen van puzzels en raadsels. Hij had er vooral plezier in andere mathematici een hak te zetten door problemen te construeren maar de oplossing er niet bij te geven. De filosoof René Descartes gaf Fermat een reeks denigrerende epitheta terwijl zijn Engelse collega John Wallis hem 'die verdomde Fransman' noemde.

In 1630 verscheen een Franse vertaling van Diophantos' boek *Arithmetica*, dat een compleet overzicht bevatte van de getaltheorieën die Pythagoras, Euclides en andere klassieke wiskundigen hadden gefor-

muleerd. Toen Fermat de stelling van Pythagoras bestudeerde, creëerde hij in een uitbraak van complete genialiteit zijn onsterfelijke probleem. Hij formuleerde een variant op de stelling van Pythagoras. In plaats van $(a^2+b^2=c^2)$ zette Fermat het vierkant om in een kubus, $(x^3+y^3=z^3)$.

Het probleem was dat de nieuwe vergelijking geen heeltallige oplossingen leek te hebben. Wat Fermat daarmee had gedaan, was dat hij door middel van een kleine academische verandering een formule die een oneindig aantal perfecte oplossingen had, veranderde in een doodlopende weg die helemaal geen oplossing had. En dat was juist zijn theorema: Fermat beweerde dat er nergens in het oneindige universum van de getallen een heel getal was waarbij een kubus kon worden uitgedrukt als de som van twee kubussen, en dat dat algemeen was voor alle getallen die een hogere macht hebben dan het cijfer 2, dus precies de stelling van Pythagoras.

Dat dat het geval was, daar waren andere mathematici het snel over eens. Door middel van trial-and-error konden ze constateren dat ze geen enkel getal konden vinden dat Fermats bewering kon weerleggen. Het probleem was alleen dat ze, ook al zouden ze tot in de eeuwigheid doorrekenen, niet alle bestaande getallen zouden kunnen testen, dat zijn er immers oneindig veel, en daardoor konden de wiskundigen er niet voor honderd procent zeker van zijn dat het volgende getal het theorema van Fermat niet omver zou gooien. Binnen de mathematica moeten beweringen namelijk mathematisch bewezen kunnen worden en met een algemeen geldende en wetenschappelijk correcte formule kunnen worden uitgedrukt. Wiskundigen moeten op een podium de woorden uit kunnen spreken: 'Het is zo omdat ...'

Fermat stak zoals gewoonlijk zijn middelvinger naar zijn collega's op. Het genie krabbelde de probleemstelling in de marge van zijn exemplaar van *Arithmetica* en beëindigde het geheel met een paar regels. *Cuius rei demonstrationem mirabilem sane detexi hanc marginis exiguitas non caperet.* Die regels werden onsterfelijk in de geschiedenis van de wiskunde: *Ik heb waarlijk een spectaculair bewijs voor deze stelling gevonden, maar deze marge is te smal om het te bevatten.*

Als het zijn bedoeling was geweest om zich de woede van zijn collega's op de hals te halen, dan was hij daar uitstekend in geslaagd. Sinds 1637 heeft zo goed als iedere zichzelf respecterende mathematicus er tijd aan besteed, regelmatig zelfs onafzienbare tijd, om te proberen bewijs te vinden voor de grote of laatste stelling van Fermat. Generaties denkers slaagden daar niet in, tot Andrew Wiles in 1993 met het

verlossende bewijs kwam. Hij had toen vijftientig jaar over het raadsel nagedacht en de laatste tien jaar bijna fulltime.

Lisbeth Salander was totaal perplex.

Ze was eigenlijk helemaal niet geïnteresseerd in het antwoord. Het ging haar om het oplossen van het probleem. Als iemand haar een raadsel voorlegde, dan loste ze het op. Voordat ze de principes van de redeneringen begreep, duurde het een hele tijd voordat ze de getallemysteriën had ontrafeld, maar ze kwam altijd tot het juiste antwoord voordat ze bij de uitkomsten keek.

Om die reden pakte ze een vel papier en begon ze cijfers neer te kalen toen ze Fermats theorema had gelezen. Maar ze slaagde er niet in bewijs te vinden voor het raadsel van Fermat.

Ze weigerde bij de oplossingen te kijken en sloeg daarom het hoofdstuk waarin Andrew Wiles' uitkomst werd gepresenteerd over. Ze las daarentegen *Dimensions* uit en constateerde dat geen van de andere problemen die in het boek werden gepresenteerd haar veel hoofdbrekens opleverden. Daarna keerde ze elke dag met toenemende irritatie terug naar het raadsel van Fermat en piekerde ze erover welk 'spectaculair bewijs' Fermat kon hebben bedoeld. Elke poging die ze deed, bleek een doodlopende weg.

Ze keek op toen de man van kamer 32 plotseling opstond en naar de uitgang liep. Ze spiekte op haar horloge en constateerde dat hij ruim twee uur en tien minuten onbeweeglijk had gezeten.

STIEG LARSSON

GERECHTIGHEID

Vertaald door
Tineke Jorissen-Wedzinga

SIGNATUUR

e-bookeditie 2015

Deel 1

**INTERMEZZO
OP DE GANG
VAN EEN
ZIEKENHUIS**

8 tot 12 april

In de Amerikaanse Burgeroorlog vochten naar schatting zeshonderd vrouwen mee. Ze hadden dienst genomen verkleed als man. Daar heeft Hollywood een stuk cultuurgeschiedenis laten liggen – of is dat verhaal wellicht ideologisch te lastig? De geschiedenisboeken hebben altijd al moeite met vrouwen die de grenzen van de sekse niet respecteren, en nergens is die grens zo scherp als bij oorlogen en het hantieren van wapens.

De geschiedenis, van de klassieke oudheid tot de moderne tijd, bevat echter een groot aantal verhalen over vrouwelijke krijgers – amazonen. De bekendste voorbeelden krijgen een plekje in de geschiedenisboeken omdat ze koninginnen zijn, dat wil zeggen: vertegenwoordigers van de heersende klasse. De politieke troonopvolging, hoe onaangenaam dat ook kan klinken, zet namelijk met zekere regelmaat een vrouw op de troon. Omdat oorlogen zich niet laten leiden door het geslacht, maar gewoon plaatsvinden – ook wanneer het land op dat moment wordt geleid door een vrouw – is de consequentie dat de geschiedenisboeken wel een aantal oorlogskoninginnen moeten opnemen. Die om die reden dan ook dienen op te treden als een Churchill, een Stalin of een Roosevelt. Semiramis van Nineve, die het Assyrische Rijk stichtte en Boadicea, die een van de bloedigste Engelse opstanden tegen het Romeinse Rijk leidde, om er maar enkele te noemen. Van laatstgenoemde staat overigens een standbeeld bij het bruggenhoofd van de Theems, tegenover de Big Ben. Doe haar de groeten als u erlangs loopt.

Over het algemeen zijn de geschiedenisboeken echter uiterst zwijgzaam over vrouwelijke strijders in de hoedanigheid van gewone sol-

daten die op dezelfde voorwaarden als de mannen trainden in het gebruik van wapens, deel uitmaakten van regimenten en deelnamen aan veldslagen tegen vijandelijke legers. Toch zijn zij er altijd geweest. Er zijn maar weinig oorlogen gevoerd zonder de deelname van vrouwen.

1

VRIJDAG 8 APRIL

Dokter Anders Jonasson werd door verpleegkundige Hanna Nicander gewekt. Het was even voor halftwee 's nachts.

'Wat is er?' vroeg hij verward.

'Helikopter in aantocht. Twee patiënten. Een oudere man en een jonge vrouw. De vrouw heeft schotwonden.'

'Aha,' zei Anders Jonasson vermoeid.

Hij voelde zich slaapdronken, hoewel hij maar een halfuurtje had zitten dutten. Hij had nachtdienst op de spoedeisende hulp van het Sahlgrenska-ziekenhuis in Göteborg. Het was een ontzettend vermoeiende avond geweest. Nadat zijn dienst om zes uur 's avonds was begonnen, had het ziekenhuis vier slachtoffers binnengekregen van een frontale botsing even buiten Lindome. Een ervan verkeerde in kritieke toestand en was kort na aankomst doodverklaard. Hij had ook een serveerster behandeld die haar been had verbrand bij een ongeluk in de keuken van een restaurant aan de Avenue, en het leven gered van een vierjarig jongetje dat het ziekenhuis was binnengebracht met ademhalingsproblemen nadat hij het wiel van een speelgoedautootje had ingeslikt. Hij had ook nog een tienermeisje verbonden dat met haar fiets in een kuil was gereden. De gemeente had die kuil heel snugger bij de afrit van een fietspad gegraven en daar kwam nog bij dat iemand het waarschuwingsbord in de kuil had gegooid. Ze had veertien hechtingen in haar gezicht en zou twee nieuwe voortanden nodig hebben. Jonasson had ook een stukje duim van een enthousiaste klusser vastgenaaid, dat tijdens het schaven was losgeraakt.

Tegen elven was het aantal patiënten op de eerstehulp post afgenomen. Hij had een ronde gemaakt en de toestand van de patiënten die binnen waren gebracht gecontroleerd, en had zich vervolgens teruggetrokken in een rustkamer om even te ontspannen. Hij had dienst

tot zes uur 's ochtends en sliep tijdens zijn dienst maar zelden, ook al kwamen er geen acute gevallen binnen. Maar juist deze nacht was hij bijna onmiddellijk ingedommeld.

Zuster Hanna Nicander gaf hem een beker thee. Ze had nog geen verdere details over de patiënten die eraan kwamen.

Anders Jonasson keek door het raam naar buiten en zag dat het in de richting van de zee behoorlijk bliksemde. De helikopter zou net op tijd binnen zijn. Het was hevig gaan regenen. Het noodweer was losgebarsten boven Göteborg.

Terwijl hij voor het raam stond, hoorde hij het geluid van de motor en zag hij de helikopter in de storm naar het heliplatform slingeren. Hij hield zijn adem in toen de piloot moeite leek te hebben de machine onder controle te houden. Toen verdween hij uit het zicht en hoorde hij hoe het toerental afnam. Hij nam een slok thee en zette de beker neer.

Anders Jonasson ving de brancards bij de ingang van de eerste hulp op. Zijn collega Katarina Holm nam de eerste patiënt die naar binnen werd gereden voor haar rekening – een oudere man met een behoorlijke wond in zijn gezicht. Dokter Jonasson was dus de aangewezen persoon om de andere patiënt te behandelen, de vrouw met de schotwonden. Hij deed een snel onderzoek en constateerde dat het zo te zien een tienermeisje betrof. Zwaar vervuild en bloederig, en met ernstig letsel. Hij tilde de deken op die het medische team om haar heen had geslagen en merkte op dat iemand de schotwonden op haar heup en schouder met brede zilvertape had dichtgeplakt, wat hij een zeer slim initiatief vond. De tape hield bacteriën buiten en het bloed binnen. Eén kogel had haar aan de buitenkant van haar heup geraakt en was dwars door het spierweefsel gegaan. Daarna tilde hij haar schouder op en lokaliseerde de inschotopening op haar rug. Er was geen tweede schotspoor, wat betekende dat de kogel nog ergens in haar schouder zat. Hij hoopte dat de kogel de long niet had gepenetreerd, maar omdat hij geen bloed in de mond van het meisje kon ontdekken, trok hij de conclusie dat dat vermoedelijk niet het geval was.

'Röntgen,' zei hij tegen de assisterende verpleegkundige. Meer hoefde hij niet te zeggen.

Ten slotte knipte hij het verband weg dat het ambulancepersoneel rond haar schedel had gewikkeld. Hij werd ijskoud toen hij met zijn vingers de inschotopening voelde en inzag dat het meisje in haar hoofd was geschoten. Ook hier was de kogel nog aanwezig.

Anders Jonasson bleef even naar het meisje staan kijken. Hij voelde zich plotseling moedeloos. Hij omschreef zijn taak vaak als ‘grenswachter’. Er kwamen dagelijks mensen in uiteenlopende toestanden naar zijn werkplek met maar één doel: hulp krijgen. Of het nu ging om vierenzeventigjarige dames die met een hartstilstand in het winkelcentrum Nordstan in elkaar waren gezakt, of om veertienjarige jongens met een gepenetreerde linkerlong doordat er een schroevendraaier in was beland, of om zestienjarige meisjes die ecstasypillen hadden geslikt, achttien uur hadden gedanst en daarna met een blauw gezicht in elkaar waren gestort. Er waren slachtoffers van bedrijfsongevallen en mishandelingen. Er waren kleine kinderen die op de Vasa-plats waren aangevallen door vechthonden en handige mannen die met hun Black & Decker alleen maar wat planken zouden doorzagen en vervolgens in het mergbeen van hun pols waren doorgedrongen.

Anders Jonasson was de grenswachter tussen de patiënt en het uitvaartcentrum. Hij moest beslissen over de te nemen maatregelen. Als hij de verkeerde beslissing nam, zou de patiënt komen te overlijden of wellicht als kasplantje wakker worden. Hij nam meestal de juiste beslissing, wat kwam doordat het merendeel van de gewonden een specifiek probleem had. Een messteek in een long of een kneuzing na een auto-ongeval was te overzien en te behandelen. De patiënt overleefde het afhankelijk van de ernst van het letsel, afhankelijk van de deskundigheid van de behandelend arts.

Er waren twee soorten letsel waar Anders Jonasson een hekel aan had. De ene soort waren ernstige brandwonden die, ongeacht de maatregelen die hij nam, zouden leiden tot een levenslange lijdensweg. De tweede waren verwondingen aan het hoofd.

Het meisje voor hem kon leven met een kogel in haar heup en met een kogel in haar schouder. Maar een kogel ergens in haar hersenen was een probleem van een heel andere orde. Hij hoorde opeens zuster Hanna iets zeggen.

‘Pardon?’

‘Dat is die vrouw.’

‘Hoe bedoel je?’

‘Lisbeth Salander. Dat meisje naar wie ze al wekenlang op zoek zijn voor die drievoudige moord in Stockholm.’

Anders Jonasson keek naar het gezicht van de patiënte. Zuster Hanna had helemaal gelijk. De pasfoto van Lisbeth Salander had sinds Pasen op alle voorpagina’s gestaan. En nu was de moordenaar zelf neergeschoten, wat in zekere zin gerechtigheid was.

Maar dat was zijn zaak niet. Zijn taak was het leven te redden van zijn patiënte, of ze nu een drievoudige moordenaar of een Nobelprijswinnaar was. Of voor zijn part allebei.

Vervolgens brak de gebruikelijke chaos uit die een afdeling Spoedeisende Hulp kenmerkt. Het dienstdoende personeel ging geroutineerd te werk. Lisbeth Salanders resterende kleren werden opengeknipt. Een verpleegkundige rapporteerde haar bloeddruk, 100/70, terwijl hij zelf de stethoscoop op de borst van de patiënte zette en naar haar hartslag luisterde, die betrekkelijk regelmatig was. Haar ademhaling was minder regelmatig.

Dokter Jonasson aarzelde niet om Lisbeth Salanders toestand onmiddellijk als kritiek te classificeren. De wonden in haar schouder en heup konden wachten, met een paar kompressen of zelfs met de stukjes tape die een heldere geest had vastgezet. Het belangrijkste was haar hoofd. Dokter Jonasson gaf opdracht voor een CT-scan met de computertomograaf van het ziekenhuis, een recente investering van het belastinggeld.

Anders Jonasson had blond haar en blauwe ogen. Oorspronkelijk kwam hij uit Umeå. Hij werkte al twintig jaar bij het Sahlgrenska en bij het Oosterziekenhuis; afwisselend als onderzoeker, patholoog en als arts spoedeisende hulp. Hij had een merkwaardige eigenschap die zijn collega's verbluft deed staan en waar het personeel dat met hem werkte trots op was: er mochten tijdens zijn dienst geen patiënten overlijden. En op de een of andere miraculeuze wijze was hij er tot nu toe in geslaagd de teller op nul te houden. Sommigen van zijn patiënten waren weliswaar overleden, maar dat was gebeurd tijdens de nabehandeling of door geheel andere oorzaken dan zijn maatregelen.

Jonasson had zo nu en dan ook een onorthodoxe visie op de geneeskunde. Hij meende dat artsen soms de neiging hadden om conclusies te trekken die ze niet hard konden maken, waardoor ze het veel te snel opgaven, dan wel te veel tijd besteedden aan het exact proberen uit te zoeken wat er mis was met de patiënt om een correcte behandeling te kunnen inzetten. Dat was weliswaar de werkwijze volgens het protocol, het probleem was alleen dat de patiënt het risico liep te overlijden terwijl de artsen nog steeds aan het nadenken waren. In het ergste geval zou de arts tot de conclusie komen dat het een hopeloos geval was en de behandeling staken.

Anders Jonasson had echter nog nooit een patiënte binnengekregen met een kogel in haar hoofd. Hier was vermoedelijk een neurochirurg

nodig. Hij voelde zich niet capabel genoeg, maar zag plotseling in dat hij wellicht een gunstiger lot had getroffen dan hij verdiende. Voordat hij zijn handen ging schrobben en operatiekieren aantrok, riep hij tegen Hanna Nicander: ‘Er is een Amerikaanse professor, Frank Ellis, die bij Karolinska in Stockholm werkt maar die momenteel in Göteborg is. Hij is een bekende hersenonderzoeker en bovendien een goede vriend van me. Hij logeert in Hotel Radisson op de Avenue. Zou je zijn telefoonnummer kunnen achterhalen?’

Terwijl Anders Jonasson nog steeds op de röntgenfoto’s wachtte, kwam Hanna Nicander terug met het telefoonnummer van Hotel Radisson. Anders Jonasson wierp een blik op de klok – 1.42 uur – en nam de telefoon van de haak. De nachtportier bij het Radisson was niet bereid om op dit tijdstip van de dag welk gesprek dan ook door te verbinden en *dokter* Jonasson moest in uiterst scherpe bewoordingen de noodsituatie formuleren voordat het gesprek werd doorverbonden.

‘Goedemorgen, Frank,’ zei Anders Jonasson toen de telefoon eindelijk werd opgenomen. ‘Met Anders. Ik hoorde dat je in Göteborg was. Heb je zin om naar het Sahlgrenska te komen en mij te assisteren bij een hersenoperatie?’

‘*Are you bullshitting me?*’ hoorde hij een aarzelende stem aan de andere kant van de lijn. Hoewel Frank Ellis al jaren in Zweden woonde en vloeiend Zweeds sprak – zij het met een Amerikaans accent – bleef zijn basistaal Engels. Anders Jonasson sprak Zweeds en Ellis antwoordde in het Engels.

‘Frank, het spijt me dat ik je lezing heb gemist, maar misschien kun je wat privélessen geven. Ik heb een jonge vrouw hier die in haar hoofd is geschoten. De kogel is er vlak boven haar linkeroor in gegaan. Ik zou je niet bellen als ik geen second opinion nodig had. En ik kan me geen geschikter iemand voorstellen dan jij.’

‘Meen je dat serieus?’ vroeg Frank Ellis.

‘Het is een vrouw van rond de vijftientig.’

‘En ze is in haar hoofd geschoten?’

‘Inschot, geen uitschot.’

‘Maar ze leeft nog?’

‘Zwakke maar regelmatige hartslag, minder regelmatige ademhaling. Haar bloeddruk is 100/70. Ze heeft bovendien een kogel in haar schouder en een schotwond in haar heup. Maar dat zijn twee problemen die ik aankan.’

‘Dat klinkt veelbelovend,’ zei professor Ellis.

‘Veelbelovend?’

‘Als een mens een kogelgat in zijn hoofd heeft en nog steeds in leven is, moet de situatie worden gezien als hoopvol.’

‘Wil je me assisteren?’

‘Ik moet bekennen dat ik de avond heb doorgebracht in het gezelschap van goede vrienden. Ik lag om één uur in bed en heb waarschijnlijk een indrukwekkend promillage in mijn bloed ...’

‘Ik zal de beslissingen nemen en de ingreep doen. Maar ik heb iemand nodig die me assisteert en die het zegt als ik iets gek doe. En, eerlijk gezegd, een ladderzatte professor Ellis is vermoedelijk vele malen beter dan ik als het gaat om het beoordelen van hersenletsel.’

‘Oké, ik kom eraan. Maar dan sta je bij mij in het krijt.’

‘Er wacht een taxi voor het hotel.’

Professor Frank Ellis schoof zijn bril op zijn voorhoofd en krabde in zijn nek. Hij focuste zijn blik op het computerscherm, dat elk hoekje en gaatje van Lisbeth Salanders hersenen weergaf. Ellis was drieënvijftig jaar oud en had ravenzwart haar met grijze sprietjes en een zware baardgroei. Hij zag eruit als iemand met een bijrol in *ER*. Zijn lichaam getuigde ervan dat hij elke week een paar uur in de sportschool doorbracht.

Frank Ellis had het naar zijn zin in Zweden. Hij was eind jaren zeventig als jonge uitwisselingsstudent gekomen en was twee jaar gebleven. Daarna was hij herhaalde malen overgekomen, tot hij een aanbieding had gekregen voor een professoraat bij het Karolinska-ziekenhuis. Hij was toen inmiddels een internationaal gerespecteerde naam.

Anders Jonasson kende Frank Ellis al veertien jaar. Ze hadden elkaar ontmoet tijdens een seminar in Stockholm en hadden ontdekt dat ze allebei enthousiaste vliegvissers waren. Anders had hem daarop uitgenodigd voor een vistocht naar Noorwegen. Ze hadden door de jaren heen contact gehouden en er waren meer vistochten gevolgd. Daarentegen hadden ze nooit samengewerkt.

‘Hersenen zijn een mysterie,’ zei professor Ellis. ‘Ik ben nu al twintig jaar bezig met hersenonderzoek. Nog wel langer zelfs ...’

‘Ik weet het. Sorry dat ik je heb opgetrommeld, maar ...’

‘Schei uit.’ Frank Ellis wuifde afwerend. ‘Het kost je gewoon een fles Cragganmore als we weer gaan vissen.’

‘Oké. Dan kom ik er goedkoop van af.’

‘Ik had een paar jaar geleden een patiënte, toen ik in Boston werkte – ik heb erover geschreven in *The New England Journal of Medicine*.

Het was een meisje van dezelfde leeftijd als jouw patiënte. Ze was op weg naar de universiteit toen iemand haar met een kruisboog beschoot. De pijl ging er naast haar linkerwenkbrauw in, recht door haar hoofd, en kwam er bijna midden in haar nek weer uit.’

‘En ze heeft het overleefd?’ vroeg Jonasson verbluft.

‘Het zag er vreselijk uit toen ze op de eerstehulp post kwam. We hebben de pijl afgeknipt en haar hoofd in een computertomograaf gestopt. De pijl ging recht door haar hersenen. Volgens alle redelijke beoordelingen had ze dood moeten zijn, of in elk geval een zodanig ernstig trauma moeten hebben dat ze in coma lag.’

‘Hoe was haar toestand?’

‘Ze was de hele tijd bij bewustzijn. En dat niet alleen; ze was natuurlijk doodsbang, maar ze was heel rationeel. Haar enige probleem was dat ze een gedeelte van een pijl door haar hoofd had.’

‘Wat heb je gedaan?’

‘Tja, ik heb een tang gepakt, de pijl eruit getrokken en er een pleister op geplakt. Zo ongeveer.’

‘Heeft ze het gered?’

‘Haar toestand was natuurlijk heel lang kritiek voordat we haar konden uitschrijven, maar eerlijk gezegd: we hadden haar dezelfde dag dat ze kwam naar huis kunnen sturen. Ik heb nooit een zondere patiënte gehad.’

Anders Jonasson vroeg zich af of professor Ellis hem voor de gek hield.

‘Aan de andere kant,’ vervolgde Ellis, ‘had ik een paar jaar geleden in Stockholm een tweeënveertigjarige mannelijke patiënt die met zijn hoofd tegen een raamkozijn aan was gevallen en een lichte klap op zijn hoofd had gehad. Hij werd misselijk en ging zo snel achteruit dat hij met een ambulance naar de eerste hulp werd gebracht. Hij was buiten bewustzijn toen ik hem zag. Hij had een kleine bult op zijn hoofd en een zeer kleine bloeding. Maar hij is nooit meer wakker geworden en stierf na negen dagen op de intensive care. Tot op de dag van vandaag weet ik niet waarom hij is overleden. In het sectierapport schreven we hersenbloeding ten gevolge van een ongeval, maar niemand van ons was content met die analyse. De bloeding was zo extreem klein en zat op een plaats dat hij niet van invloed had moeten zijn. Toch stopten zijn lever, nieren, hart en longen er langzaam mee. Hoe ouder ik word, hoe meer ik het ervaar als roulette. Persoonlijk geloof ik niet dat we ooit precies zullen weten hoe het brein werkt. Wat ben je van plan te gaan doen?’

Hij tikte met een pen op het scherm.

‘Ik had gehoopt dat jij me dat zou vertellen.’

‘Laat je beoordeling horen.’

‘Tja, ten eerste lijkt het een kogel van een licht kaliber. Hij is er bij de slaap in gegaan en is op ongeveer 4 centimeter in de hersenen blijven steken. Hij rust tegen het laterale ventrikel en daar zit een bloeding.’

‘Maatregelen?’

‘Om jouw terminologie te gebruiken – een tang halen en de kogel er langs dezelfde weg als hij erin is gegaan uit trekken.’

‘Prima voorstel. Maar ik zou de dunste pincet gebruiken die ik had.’

‘Is het zo simpel?’

‘In dit geval wel. Wat kunnen we anders doen? We kunnen de kogel laten zitten en dan wordt ze misschien wel honderd, maar dat is ook een gok. Ze kan epilepsie ontwikkelen, migraine, alle mogelijke ellende. En wat je liever niet wilt, is dat je over een jaar haar schedel moet openboren om haar te opereren als de eigenlijke wond al is genezen. De kogel ligt een stukje van de grote aderen. In dit geval zou ik je adviseren om hem te verwijderen, maar ...’

‘Wat dan?’

‘Die kogel, daar ben ik niet zo bang voor. Hersenletsel is fascinerend – als ze een kogel in haar hersenen heeft overleefd, dan is dat een teken dat ze het verwijderen ook wel zal overleven. Het probleem is eerder dit.’ Hij wees op het scherm. ‘Rond de inschotopening zit een grote hoeveelheid botsplinters. Ik zie minstens een dozijn fragmenten van een paar millimeter lang. Sommige ervan zijn in het hersenweefsel gezonken. Het zal haar dood worden als je niet voorzichtig bent.’

‘Dat gedeelte van de hersenen wordt geassocieerd met spraak en numeriek vermogen.’

Ellis haalde zijn schouders op.

‘*Mumbo jumbo*. Ik heb geen idee waar die grijze cellen precies voor dienen. Je kunt alleen maar je best doen, meer kun je niet doen. Jij bent degene die opereert. Ik hang over je schouder. Kan ik wat kleren lenen en me ergens gaan boenen?’

Mikael Blomkvist keek op zijn horloge en constateerde dat het even na drieën in de nacht was. Hij had handboeien om. Hij deed zijn ogen even dicht. Hij was dodelijk vermoeid, maar de adrenaline gierde door zijn lijf. Hij deed zijn ogen weer open en keek woedend naar

commissaris Thomas Paulsson, die met een geschokte blik terugkeek. Ze zaten aan een keukentafel in een witte boerderij in een plaats in de buurt van Nossebro die Gosseberga werd genoemd, en waar Mikael minder dan twaalf uur geleden pas voor het eerst van had gehoord.

De catastrofe was een feit.

‘Idioot,’ zei Mikael.

‘Luister eens ...’

‘Idioot,’ herhaalde Mikael. ‘Ik heb toch gezegd dat hij levensgevaarlijk was. Ik heb gezegd dat jullie hem moesten behandelen als een handgranaat die op scherp staat. Hij heeft minstens drie personen vermoord, is gebouwd als een pantservoertuig en doodt met zijn blote handen. En u stuurt twee dorpsveldwachtertjes om hem op te pakken alsof het de plaatselijke dronkenlap is.’

Mikael deed zijn ogen weer dicht. Hij vroeg zich af wat er die nacht nog meer mis zou gaan.

Hij had Lisbeth Salander even na middernacht zwaargewond aangetroffen. Hij had de politie gealarmeerd en de hulpdiensten ervan weten te overtuigen een helikopter te sturen om Lisbeth naar het Sahlgrenska-ziekenhuis te brengen. Hij had haar letsel en het kogelgat in haar hoofd gedetailleerd omschreven en uiteindelijk medewerking gekregen van een slim en verstandig iemand die had ingezien dat Lisbeth onmiddellijk medische zorg nodig had.

Toch had het nog meer dan een halfuur geduurd voordat de helikopter was gearriveerd. Mikael was naar buiten gegaan en had twee auto’s de schuur uit gereden die ook dienstdeed als garage, had de koplampen aangedaan en een landingsbaan gemarkeerd door de akker voor het huis te verlichten.

Het helikopterpersoneel en twee verplegers waren geroutineerd en professioneel te werk gegaan. Een van de broeders had Lisbeth Salander eerste hulp verleend terwijl de ander zich had bekommerd om Alexander Zalachenko, ook wel bekend als Karl Axel Bodin. Zalachenko was Lisbeth Salanders vader en haar ergste vijand. Hij had geprobeerd haar te vermoorden, maar was daar niet in geslaagd. Mikael had hem zwaargewond in de houtschuur van de afgelegen boerderij aangetroffen. Hij had een onrustbarende wond in zijn gezicht van een slag met een bijl en een kneuzing aan zijn been.

Terwijl Mikael op de helikopter had gewacht, had hij voor Lisbeth gedaan wat hij kon. Hij had een schoon laken uit een linnenkast gehaald, dat in repen gescheurd en een snelverband aangelegd. Hij had

geconstateerd dat het bloed in het kogelgat in haar hoofd tot een prop was gestold en had niet goed geweten of hij er een verband omheen moest leggen of niet. Uiteindelijk had hij het laken losjes om haar hoofd gewikkeld, voornamelijk om te zorgen dat de wond minder werd blootgesteld aan bacteriën en vuil. Hij had echter de bloeding van de kogelgaten in haar heup en schouder op de eenvoudigst denkbare manier weten te stoppen. Hij had in een kast een rol brede zilvertape gevonden en de wonden daarmee gewoon dichtgetapet. Hij had haar gezicht gedept met een vochtige handdoek en geprobeerd het ergste vuil weg te vegen.

Hij was niet naar de houtschuur gegaan om Zalachenko hulp te bieden. Hij moest heimelijk toegeven dat Zalachenko hem eerlijk gezegd niets kon schelen.

Terwijl hij op het mobiele medische team wachtte, had hij Erika Berger gebeld en haar de situatie uitgelegd.

‘Ben jij ongedeerd?’ vroeg Erika.

‘Met mij is niets aan de hand,’ antwoordde Mikael. ‘Lisbeth is gewond.’

‘Arme meid,’ zei Erika Berger. ‘Ik heb het onderzoek van Björck van de veiligheidsdienst gelezen. Hoe ga je dat aanpakken?’

‘Daar staat mijn hoofd nu even niet naar,’ had Mikael gezegd.

Terwijl hij met Erika sprak, zat hij op de vloer naast de bank en hield hij Lisbeth Salander in de gaten. Hij had haar schoenen en haar broek uitgetrokken om een verband over de schotwond op haar heup te kunnen aanleggen en kwam plotseling met zijn hand tegen het kledingstuk dat hij op de grond naast de bank had gesmeten. Hij voelde een voorwerp in een zak op de pijp en haalde er een Palm Tungsten T₃ uit.

Hij fronste zijn wenkbrauwen en bekeek de handcomputer nadenkend. Toen hij het geluid van de helikopter hoorde, stopte hij de computer in de binnenzak van zijn jas. Daarna, terwijl hij nog steeds alleen was, doorzocht hij al Lisbeth Salanders zakken. Hij vond een tweede stel sleutels van de flat aan Mosebacke en een paspoort op naam van Irene Nesser. Hij stopte de voorwerpen snel in een vak van zijn laptotas.

De eerste politieauto met Fredrik Torstensson en Gunnar Andersson van de politie in Trollhättan arriveerde een paar minuten nadat de traumahelikopter was geland. Ze werden gevolgd door de commissaris buitendienst, Thomas Paulsson, die onmiddellijk het bevel had

overgenomen. Mikael was naar hem toe gelopen en had uitgelegd wat er was voorgevallen. Hij vond Paulsson een zelfgenoegzame, bonkige sergeant-majoor. Met Paulssons komst was de zaak uit de hand gelopen.

Paulsson wekte de indruk niet te begrijpen waar Mikael het over had. Hij leek enorm opgewonden en het enige wat tot hem doordrong, was het feit dat het zwaargewonde meisje op de keukenbank de gezochte drievoudige moordenaar Lisbeth Salander was, wat een buitengewoon belangrijke vangst was. Paulsson had de drukdoende verpleegkundige van de traumaheli wel drie keer gevraagd of het meisje ter plaatse kon worden aangehouden. Uiteindelijk was de broeder opgestaan en had hij Paulsson toegebeten op een armlengte afstand te blijven.

Daarna had Paulsson zich gericht op de gewonde Alexander Zala-chenko in de houtschuur en Mikael had Paulsson over de radio horen rapporteren dat Salander blijkbaar nóg iemand had geprobeerd te vermoorden.

Tegen die tijd had Mikael het helemaal gehad met Paulsson, die blijkbaar absoluut niet luisterde naar wat hij probeerde te zeggen. Mikael had Paulsson luidkeels aangespoord onmiddellijk contact op te nemen met inspecteur Jan Bublanski van de Stockholmsche recherche. Hij had zelfs zijn mobiele telefoon gepakt en aangeboden het nummer in te toetsen. Maar daar was Paulsson niet in geïnteresseerd geweest.

Daarna had Mikael twee fouten gemaakt.

Hij had resoluut verklaard dat de daadwerkelijke drievoudige moordenaar een man genaamd Ronald Niedermann was, die als een anti-pantser-raket was gebouwd, aan congenitale analgesie leed en op dat moment vastgebonden in een greppel langs de weg naar Nossebro zat. Mikael beschreef waar Niedermann kon worden aangetroffen en adviseerde de politie een peloton infanteristen te mobiliseren om hem op te halen. Paulsson had gevraagd hoe Niedermann in die greppel was beland en Mikael had vrijmoedig bekend dat hij hem daar zelf onder bedreiging van een vuurwapen had vastgebonden.

‘Een wapen?’ had commissaris Paulsson gevraagd.

Op dat moment had Mikael moeten inzien dat Paulsson een eikel eerste klas was. Hij had zijn mobiel moeten pakken en zelf Jan Bublanski moeten bellen om hem te vragen in te grijpen en de mist op te klaren waar Paulsson zich in leek te bevinden. Maar Mikael had misstap nummer twee begaan door te proberen het wapen dat hij in zijn

jaszak had te overhandigen, de Colt 1911 Government die hij eerder die dag in Lisbeth Salanders appartement in Stockholm had aange- troffen, en waarmee hij Ronald Niedermann had overmeesterd.

Dat had er echter toe geleid dat Paulsson Mikael Blomkvist stante pede had aangehouden wegens verboden wapenbezit. Paulsson had de agenten Torstensson en Andersson vervolgens opdracht gegeven zich te begeven naar de plaats op de weg naar Nossebro die Mikael had aangegeven. Ze moesten uitzoeken of er een kern van waarheid in het verhaal van Mikael zat, dat er een persoon in een greppel aan een waarschuwingbord voor overstekende elanden zat vastgebonden. Als dat het geval was, moesten de politiemensen de persoon in kwestie in de boeien slaan en hem naar de boerderij in Gosseberga brengen.

Mikael had onmiddellijk geprotesteerd en verklaard dat Ronald Niedermann niet iemand was die je zo even in de boeien kon slaan en die zich gewillig liet meevoeren – hij was een levensgevaarlijke moor- denaar. Toen Paulsson ervoor koos om Mikael's protesten te negeren, had de vermoeidheid zijn tol geëist. Mikael had Paulsson een incom- petente klootzak genoemd en geschreeuwd dat Torstensson en An- dersson Ronald Niedermann niet los moesten maken zonder verster- king te vragen.

Het resultaat van die uitbarsting was dat Mikael was voorzien van handboeien en op de achterbank van Paulssons auto was gezet, van waaruit hij vloekend had gezien hoe Torstensson en Andersson met hun politieauto waren vertrokken. Het enige lichtpuntje in de duis- ternis was dat Lisbeth Salander naar de helikopter was gebracht en boven de boomtoppen was verdwenen richting het Sahlgrenska. Mi- kael voelde zich volkomen hulpeloos, en buitengesloten van verdere informatie kon hij alleen maar hopen dat Lisbeth in goede handen was.

Dokter Anders Jonasson maakte twee diepe incisies, helemaal tot aan het schedelbot, en klapte de huid rond het kogelgat omhoog. Hij ge- bruikte klemmen om de opening te fixeren. Een OK-verpleegkundige bracht voorzichtig een zuiger aan om het bloed af te zuigen. Daarna kwam het onaangename gedeelte waarbij dokter Jonasson een boor gebruikte om het gat in het schedelbot te verwijden. De procedure ging tergend langzaam.

Uiteindelijk had hij een gat dat groot genoeg was om de hersenen van Lisbeth Salander te kunnen bereiken. Hij bracht voorzichtig een sonde in de hersenen aan en vergrootte het wondkanaal een paar mil-

limeter. Daarna bracht hij een dunnere sonde in en lokaliseerde de kogel. Op de röntgenfoto van de schedel kon hij constateren dat de kogel was gedraaid en in een hoek van vijfenveertig graden ten opzichte van het schotkanaal lag. Hij gebruikte de sonde om voorzichtig tegen de rand van de kogel te stoten en kon hem na een serie mislukte pogingen een stukje optillen, zodat hij hem een fractie kon draaien.

Uiteindelijk bracht hij een dunne pincet met een geribbeld grijper-tje in. Hij kneep hard rond de basis van de kogel en kreeg grip. Hij trok de pincet recht naar boven. De kogel kwam bijna helemaal zonder weerstand mee. Hij hield hem een seconde tegen het licht, constateerde dat hij intact leek en liet hem daarna in een schaal vallen.

‘Zwabberen,’ zei hij, en zijn bevel werd onmiddellijk opgevolgd.

Hij wierp een blik op het ecg, dat aangaf dat zijn patiënte nog steeds een regelmatige hartslag had.

‘Pincet.’

Hij trok een enorm vergrootglas naar zich toe en focuste op het blootgelegde gebied.

‘Voorzichtig,’ zei professor Frank Ellis.

In de volgende vijfenveertig minuten verwijderde Anders Jonasson maar liefst tweeëndertig botsplinters rond het kogelgat. De kleinste splinters waren met het blote oog nauwelijks waarneembaar.

Terwijl Mikael Blomkvist gefrustreerd probeerde zijn mobiele telefoon uit de borstzak van zijn colbert te vissen – wat met handboeien om een onmogelijke opdracht bleek – arriveerden er meer auto’s met politiemensen en technisch personeel in Gosseberga. Ze werden door commissaris Paulsson gedirigeerd om bewijs in de houtschuur veilig te stellen en een grondig onderzoek te doen van het woonhuis, waar meerdere wapens in beslag waren genomen. Mikael bekeek hun bezigheden gelaten vanaf zijn uitkijkpost op de achterbank van Paulssons auto.

Pas na een uur leek Paulsson zich ervan bewust te worden dat de agenten Torstensson en Andersson nog niet waren teruggekeerd van hun missie om Ronald Niedermann op te halen. Hij keek plotseling bezorgd en nam Mikael Blomkvist mee naar binnen, naar de keuken, waar hem opnieuw werd gevraagd een routebeschrijving te geven.

Mikael deed zijn ogen dicht.

Hij zat nog steeds met Paulsson in de keuken toen het arrestatieteam dat erop uit was gestuurd om Torstensson en Andersson te ontzetten, rapport uitbracht. Agent Gunnar Andersson was dood aange-

troffen met een gebroken nek. Zijn collega Fredrik Torstensson was nog in leven maar was zwaar mishandeld. Beiden waren aangetroffen bij het elandenbord in de greppel. Hun dienstwapens en de politieauto ontbraken.

Nu had commissaris Thomas Paulsson van een enigszins overzichtelijke situatie opeens te maken met een politimoord en een gewapende desperado op de vlucht.

‘Idioot,’ herhaalde Mikael Blomkvist.

‘De politie beledigen helpt niet.’

‘Op dat punt zijn we het eens. Maar ik zal u aanklagen voor een ambtsovertreding, daar kunt u vergif op innemen. Voordat ik met u klaar ben, zult u op elke voorpagina in het land zijn afgeschilderd als de achterlijkste agent van Zweden.’

De dreiging om in het openbaar voor schut te worden gezet, was blijkbaar het enige wat effect op Thomas Paulsson had. Hij keek ongerust.

‘Wat stel je voor?’

‘Ik eis dat u inspecteur Jan Bublanski in Stockholm belt. Nu.’

Inspecteur Sonja Modig werd met een schok wakker toen haar mobiele telefoon, die aan de lader lag, aan de andere kant van de slaapkamer afging. Ze keek op de wekker en constateerde tot haar vertwijfeling dat het even na vieren ’s morgens was. Ze keek daarna naar haar man, die vredig verder snurkte. Je kon een kanon naast hem afschieten zonder dat hij er wakker van werd. Ze wankelde naar de telefoon en vond in het donker de juiste toets.

Jan Bublanski, dacht ze, wie anders?

‘De hel is uitgebroken in de buurt van Trollhättan,’ begroette haar chef haar zonder verdere formaliteiten. ‘De X2000 naar Göteborg gaat om tien over vijf.’

‘Wat is er gebeurd?’

‘Blomkvist heeft Salander, Niedermann en Zalachenko gevonden. Blomkvist is aangehouden wegens het beledigen van een ambtenaar in functie, het plegen van verzet en verboden wapenbezit. Salander is met een kogel in haar kop naar het Sahlgrenska afgevoerd. Zalachenko ligt in het Sahlgrenska met een bijl in zijn hoofd. Niedermann is voortvluchtig. Hij heeft vannacht een politiemans vermoord.’

Sonja Modig knipperde twee keer met haar ogen en voelde de vermoeidheid. Het liefst van alles wilde ze weer terugkruipen in bed en een maand vakantie nemen.

‘De X2000 van tien over vijf. Oké. Wat moet ik doen?’

‘Een taxi nemen naar het Centraal Station. Je krijgt gezelschap van Jerker Holmberg. Jullie moeten contact opnemen met ene commissaris Thomas Paulsson van de politie in Trollhättan. Hij is blijkbaar de veroorzaker van een deel van het tumult van vannacht en volgens Blomkvist een, citaat, “eikel eersteklas”, einde citaat.’

‘Heb je Blomkvist gesproken?’

‘Hij is blijkbaar opgepakt en geboeid. Ik ben erin geslaagd Paulsson over te halen de hoorn even tegen Blomkvists oor te houden. Ik ben momenteel op weg naar Kungsholmen om te proberen duidelijkheid te krijgen in de zaak. We houden telefonisch contact.’

Sonja Modig keek nogmaals op de wekker. Daarna belde ze een taxi en ging een minuut onder de douche staan. Ze poetste haar tanden, trok een kam door haar haar, deed een zwarte lange broek aan, een zwart T-shirt en een grijs colbert. Ze stopte haar dienstwapen in haar schoudertas en koos een donkerrood leren jack als jas. Daarna wist ze met veel moeite haar man tot leven te wekken en legde ze uit waar ze naar op weg was en dat hij de kinderen die ochtend voor zijn rekening moest nemen. Ze liep naar buiten en op datzelfde moment stopte de taxi voor de deur.

Ze hoefde haar collega, inspecteur Jerker Holmberg, niet op te zoeken. Ze ging ervan uit dat hij in de restauratiewagen zat en kon constateren dat dat ook het geval was. Hij had al een broodje en koffie voor haar gekocht. Ze zaten vijf minuten zwijgend te ontbijten. Daarna schoof Holmberg zijn koffiekopje opzij.

‘We zouden ons moeten laten omscholen,’ zei hij.

Om vier uur ’s morgens was eindelijk ene inspecteur Marcus Erlander in Gosseberga gearriveerd. Hij was van de recherche in Göteborg, afdeling Geweld. Hij nam de leiding over van de zwaarbelaste Thomas Paulsson. Erlander was een mollige, grijzende man van in de vijftig. Een van zijn eerste maatregelen was Mikael Blomkvist uit de handboeien te bevrijden en hem een broodje aan te bieden en koffie uit een thermoskan. Ze gingen in de woonkamer zitten voor een gesprek onder vier ogen.

‘Ik heb met Bublanski in Stockholm gesproken,’ zei Erlander. ‘We kennen elkaar al jaren. We betreuren de behandeling van Paulsson die je ten deel is gevallen.’

‘Door zijn toedoen is er vannacht een politiemann vermoord,’ zei Mikael.

Erlander knikte. ‘Ik kende agent Gunnar Andersson persoonlijk. Hij heeft in Göteborg gewerkt voor hij naar Trollhättan verhuisde. Hij laat een dochtertje van drie jaar na.’

‘Het spijt me. Ik heb nog geprobeerd te waar...’

Erlander knikte.

‘Dat heb ik begrepen. Je hebt minder vleierende woorden gebruikt en om die reden ben je geboeid. Jij bent toch degene van de onthullingen in de Wennerström-affaire? Bublanski zegt dat je een brutale journalist bent en een gestoorde privédetective, maar dat je mogelijk wél weet waar je het over hebt. Kun je mij op begrijpelijke wijze inwijden in de gebeurtenissen?’

‘Dit is de ontknoping van de moord op mijn vrienden Dag Svensson en Mia Bergman in Enskede, en de moord op een persoon die niet mijn vriend was ... advocaat Nils Bjurman, de curator van Lisbeth Salander.’

Erlander knikte.

‘Zoals u weet, maakt de politie al sinds Pasen jacht op Lisbeth Salander. Ze wordt verdacht van een drievoudige moord. Ten eerste moet u duidelijk voor ogen houden dat Lisbeth Salander onschuldig is aan deze moorden. Zij is in dit verband slachtoffer.’

‘Ik heb helemaal niets met de zaak-Salander van doen gehad, maar na alles wat er in de media is geschreven, kan ik maar moeilijk geloven dat ze volstrekt onschuldig zou zijn.’

‘Toch is dat zo. Ze is onschuldig. Punt uit. De daadwerkelijke moordenaar is Ronald Niedermann, de man die uw collega Gunnar Andersson vannacht heeft vermoord. Hij werkte voor Karl Axel Bodin.’

‘De Bodin die in het Sahlgrenska ligt met een bijl in zijn hoofd?’

‘Puur technisch gezien zit de bijl niet meer in zijn hoofd. Ik ga ervan uit dat Lisbeth hem heeft toegetakeld. Zijn echte naam is Alexander Zalachenko. Hij is de vader van Lisbeth en een voormalige beroepsmoordenaar van de Russische militaire inlichtingendienst. Hij is in de jaren zeventig overgelopen en werkte tot het uiteenvallen van de Sovjet-Unie voor de Zweedse veiligheidsdienst. Daarna heeft hij ge-freelancet als gangster.’

Erlander keek de persoon op de bank voor hem nadenkend aan. Mikael Blomkvist glom van het zweet, maar zag er desondanks verkleumd en dodelijk vermoeid uit. Tot nu toe had hij rationeel en samenhangend geredeneerd, maar commissaris Thomas Paulsson, aan wiens woorden Erlander verder weinig waarde hechtte, had hem gewaarschuwd dat Blomkvist raaskalde over Russische agenten en

Duitse huurmoordenaars, wat amper tot de routineklussen van de Zweedse recherche behoorde. Blomkvist was blijkbaar op het punt in de geschiedenis beland dat Paulsson had weggewuifd. Maar er lagen wél een dode en een zwaargewonde politiemans in een greppel op de weg naar Nossebro, en Erlander was bereid te luisteren. Hij kon echter niet helemaal voorkomen dat er een sprankje wantrouwen hoorbaar was in zijn stem.

‘Oké. Een Russische agent.’

Blomkvist glimlachte bleekjes, zich er duidelijk van bewust hoe bizar zijn verhaal klonk.

‘Een voormalige Russische agent. Ik kan al mijn beweringen documenteren.’

‘Ga door.’

‘Zalachenko was in de jaren zeventig topspion. Hij liep over en kreeg van de Zweedse veiligheidsdienst een toevluchtsoord. Dat is voor zover ik weet niet uniek na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie.’

‘Oké.’

‘Ik weet zoals gezegd niet precies wat er hier vannacht is gebeurd, maar Lisbeth heeft haar vader opgespoord, die ze al vijftien jaar niet had gezien. Hij heeft haar moeder dusdanig mishandeld dat zij uiteindelijk is overleden. Hij heeft geprobeerd Lisbeth te vermoorden en hij zat via Ronald Niedermann achter de moord op Dag Svensson en Mia Bergman. Bovendien was hij verantwoordelijk voor de kidnapping van Lisbeths vriendin Miriam Wu – Paolo Roberto’s veelbesproken titelgevecht in Nykvarn.’

‘Als Lisbeth Salander haar vader met een bijl in zijn hoofd heeft gehakt, is ze niet bepaald onschuldig.’

‘Lisbeth Salander heeft zelf drie kogelgaten in haar lichaam. Ik denk dat hier wel sprake is van enige mate van zelfverdediging. Ik vraag me af ...’

‘Ja?’

‘Lisbeth zat zó onder de aarde en de klei dat haar haar één grote modderkoek was. Haar kleren zaten vol zand. Het leek wel alsof ze begraven was geweest. En Niedermann heeft blijkbaar een zekere gewoonte om mensen te begraven. De politie in Södertälje heeft twee graven gevonden bij dat magazijn buiten Nykvarn dat eigendom is van de Svavelsjö MC.’

‘Drie zelfs. Ze hebben gisteravond nóg een graf ontdekt. Maar als Lisbeth Salander beschoten en begraven was – wat deed ze dan boven de grond met een bijl in haar hand?’

‘Ik heb geen idee wat er is gebeurd, maar Lisbeth is opmerkelijk sterk. Ik heb Paulsson ervan proberen te overtuigen een hondenpatrouille hiernaartoe te halen ...’

‘Die is onderweg.’

‘Mooi.’

‘Paulsson heeft je opgepakt wegens belediging.’

‘Dat bestrijd ik. Ik heb hem een idioot, een incompetente klootzak en een eikel genoemd. Geen van deze epitheta zijn in dit verband beledigend.’

‘Hm. Maar je bent ook opgepakt wegens verboden wapenbezit.’

‘Ik maakte de fout om hem een wapen te overhandigen. Verder wil ik me daar niet over uitspreken voordat ik met mijn advocaat heb gesproken.’

‘Oké. Dat laten we even zitten. We hebben serieuzer zaken te bespreken. Wat weet je over die Niedermann?’

‘Hij is een moordenaar. Er is iets mis met hem; hij is meer dan 2 meter lang en gebouwd als een antipantserraket. Vraag maar aan Paolo Roberto, die heeft met hem gebokst. Hij lijdt aan congenitale analgesie. Dat is een aandoening die inhoudt dat de transmittersubstantie bij de overdracht van zenuwimpulsen niet naar behoren werkt. Hij kan geen pijn voelen. Hij is een Duitser, geboren in Hamburg en was in zijn tienerjaren skinhead. Hij is levensgevaarlijk. En is op vrije voeten.’

‘Heb je enig idee waar hij kan zijn?’

‘Nee. Ik weet alleen dat hij zó opgehaald had kunnen worden, totdat die eikel uit Trollhättan het bevel overnam.’

Even voor vijven ’s morgens trok dokter Anders Jonasson zijn bebloede latexhandschoenen uit en gooide ze in de vuilnisbak. Een ok-verpleegkundige legde kompressen op de schotwond op Lisbeths heup. De operatie had drie uur geduurd. Hij keek naar Lisbeth Salanders kaalgeschoren en ernstig toegetakelde hoofd, dat al in het verband zat.

Hij ervoer een plotselinge tederheid die hij vaak voelde voor patiënten die hij had geopereerd. Volgens de kranten was Lisbeth Salander een psychopathische seriemoordenaar, maar in zijn ogen leek ze nog het meest op een zielig vogeltje. Hij schudde zijn hoofd en keek daarna naar professor Frank Ellis, die hem geamuseerd stond aan te kijken.

‘Je bent een uitstekende chirurg,’ zei Ellis.

‘Mag ik je een ontbijt aanbieden?’

‘Kun je hier ergens pannenkoeken met jam krijgen?’

‘Wafels,’ zei Anders Jonasson. ‘Bij mij thuis. Ik bel mijn vrouw even om haar te waarschuwen en dan nemen we een taxi.’ Hij bleef even staan en keek hoe laat het was. ‘Bij nader inzien geloof ik dat we beter niet kunnen bellen.’

Advocate Annika Giannini werd met een schok wakker. Ze draaide haar hoofd naar rechts en constateerde dat het twee minuten voor zes was. Ze had al om acht uur een afspraak met een cliënt. Ze draaide haar hoofd naar links en gluurde naar haar echtgenoot Enrico Giannini, die vredig lag te slapen en in het gunstigste geval om acht uur wakker zou worden. Ze knipperde een paar keer uitvoerig, stond op en zette het koffiezetapparaat aan voordat ze onder de douche stapte. Ze nam ruim de tijd in de badkamer en trok een zwarte broek, een witte coltrui en een rood jasje aan. Ze roosterde twee sneetjes brood, deed er kaas, sinaasappelmarmelade en een geschilde avocado op, en nam haar ontbijt mee naar de woonkamer voor de nieuwsuitzending van halfzeven op tv. Ze nam een slok koffie en had net haar mond opengedaan om een hap te nemen toen ze de aankondiging hoorde.

‘Eén politieman gedood en één politieman zwaargewond. Veel dramatiek toen de gezochte, drievoudige moordenaar Lisbeth Salander vannacht werd opgepakt.’

Ze had moeite om de samenhang te begrijpen, omdat ze de indruk kreeg dat Lisbeth Salander een politieman om het leven had gebracht. De verslaggeving was summier, maar uiteindelijk begreep ze dat ze voor de moord op de agent op zoek waren naar een man. Er was een nationaal opsporingsbevel uitgegaan voor een nog niet bij name genoemde vijfendertigjarige man. Lisbeth Salander lag blijkbaar zwaargewond in het Sahlgrenska-ziekenhuis in Göteborg.

Annika zapte naar het andere kanaal, maar werd niet veel wijzer van wat er was gebeurd. Ze pakte haar mobiele telefoon en toetste het nummer van haar broer Mikael Blomkvist in. Ze kreeg te horen dat de abonnee niet bereikbaar was. Ze voelde een steek van angst. Mikael had haar gisteravond gebeld toen hij op weg was naar Göteborg. Hij was op jacht geweest naar Lisbeth Salander. En naar een moordenaar genaamd Ronald Niedermann.

Toen het licht werd, vond een oplettende politieman bloedsporen op het terrein achter de houtschuur. Een politiehond volgde het spoor

tot aan een kuil in de grond op een open plek in het bos, ongeveer 400 meter ten noordoosten van de boerderij in Gosseberga.

Mikael liep met inspecteur Erlander mee. Ze bestudeerden de plaats diepgaand. Het was niet moeilijk om een grote hoeveelheid bloed in en om de kuil te ontdekken.

Ze vonden ook een behoorlijk gehavende sigarettenkoker, die blijkbaar was gebruikt als schopje. Erlander stopte de koker in een bewijszak en merkte de vondst. Hij verzamelde ook monsters van bloedrode kluiten aarde. Een geüniformeerde politiemann maakte hem attent op een sigarettenpeuk van het merk Pall Mall zonder filter, een paar meter van de kuil. Ook deze werd in een bewijszak gedaan en voorzien van een etiket. Mikael herinnerde zich dat hij een pakje Pall Mall op het aanrecht in het huis van Zalachenko had zien liggen.

Erlander keek naar de lucht en zag zware regenwolken hangen. De storm die eerder die nacht over Göteborg had geraasd, passeerde blijkbaar ten zuiden van Nossebro, maar het was slechts een kwestie van tijd voordat het zou gaan regenen. Hij richtte zich tot een agent in uniform en vroeg hem een zeil te regelen om de kuil mee af te dekken.

‘Ik denk dat je gelijk hebt,’ zei Erlander uiteindelijk tegen Mikael. ‘Een analyse van het bloed zal uitwijzen dat Lisbeth Salander hier heeft gelegen en ik denk dat we haar vingerafdrukken op de sigarettenkoker zullen aantreffen. Ze is beschoten en begraven, maar moet het op de een of andere manier hebben overleefd en erin zijn geslaagd zichzelf uit te graven en ...’

‘... is toen teruggegaan naar de boerderij en heeft die bijl in de schedel van Zalachenko geknald,’ vulde Mikael aan. ‘Ze is een koppige tante.’

‘Maar hoe heeft ze Niedermann in godsnaam aangepakt?’

Mikael haalde zijn schouders op. In dat opzicht was hij net zo verbluft als Erlander.